

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економіки і управління

Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр

Освітній рівень

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

на тему Організаційно-методичні підходи до обліку і аналізу доходів від реалізації послуг на прикладі КП «Міськвітло», м.Хмельницький

ДРОО. 18039.01.11.00

Виконав: студент 2 курсу, групи ОАм-22-1 _____ Д. Ф. Шинкар
Підпис Ініціали, прізвище

Керівник д.е.н., професор _____ О.В.Замазій
Підпис, дата Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:
Зав. кафедри обліку, аудиту
та оподаткування
к.е.н., доцент

_____ Л. В. Скоробогата
Підпис, дата Ініціали, прізвище

_____ 2023р.

Хмельницький, 2022

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління
Кафедра обліку, аудиту та оподаткування
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 071 Облік і оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Скоробогата Л. В.

“ _____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я **НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Шинкар Діана Федорівна

1. Тема проекту (роботи): Організаційно-методичні підходи до обліку і аналізу доходів від реалізації послуг на прикладі КП «Міськвітло», м.Хмельницький

керівник проекту (роботи) Замазій Оксана Василівна, д.е.н., проф. кафедри обліку, аудиту та оподаткування

затверджені наказом вищого навчального закладу від “15” 08. 2023 року №30/ додаток 14

2. Строк подання студентом проекту (роботи): 10.12.2023 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи): законодавчо-нормативна база з обліку доходів підприємства, монографії, посібники, статті, тези по теми дослідження, звітність та інші матеріали підприємства.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Дослідити й уточнити економічну сутність категорії "доходи", "фінансові результати "; здійснити аналіз діяльності підприємства, здійснити аналіз доходів підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

1. Класифікація доходів за видами діяльності. 2. Умови визнання доходів у фінансовій звітності 3. Схема визначення доходів від реалізації послуг підприємства. 4. Складові моделі проведення аналізу доходів підприємства. 5. Нормативна база обліку та аналізу доходів від реалізації продукції.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Обрання теми дипломної роботи та вивчення літературних джерел за обраною тематикою.	10.10.2023	
2.	Написання першого розділу дипломної роботи.	20.10.2023	
3.	Написання другого розділу роботи.	30.10.2023	
4.	Написання третього розділу дипломної роботи.	20.11.2023	
5.	Обґрунтування дипломної роботи та написання висновків	21.11.2023	
6.	Оформлення дипломної роботи згідно вимог норми-контролю	25.11.2023	
7.	Попередній захист дипломної роботи	10.12.2023	
8.	Захист дипломної роботи	22.12.2023	

Студент _____

Шинкар Д.Ф.

Керівник проекту (роботи) _____

Замазій О.В.

Додаток Б. Звітність ХКП «Міськсвітло» за 2023 р.....	78
---	----

АНОТАЦІЯ

Тема дипломної роботи: «Організаційно-методичні підходи до обліку і аудиту доходів від реалізації послуг на прикладі КП «Міськвітло», м. Хмельницький».

Виконавець: Шинкар Діана Федорівна.

Керівник дипломної роботи: доктор екон. наук., професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Замазій Оксана Василівна.

У дипломній роботі розглянуто організаційно-методичні підходи до обліку і аналізу доходів від реалізації послуг комунального підприємства. Для аналізу було обрано комунальне підприємство м. Хмельницького КП «Міськвітло». Зазначено, що облік доходів від реалізації послуг передбачає не лише констатацію та відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку, але й розкриває характер взаємовідносин даного підприємства із ринковими партнерами. Тому оперативний контроль у формі аналізу даної облікової категорії сприяє не лише формуванню інформації про доходи підприємства, але й управлінню фінансовим результатом діяльності комунального підприємства. Контроль доходів і відповідно фінансових результатів повинен бути не лише у моніторингу витрат, що передують отриманню доходу від реалізації послуг та виконання робіт, але й перевірки виплат різного роду з прибутку підприємства.

Проаналізовано умови діяльності комунального підприємства «Міськвітло». Досліджено його фінансовий стан та проведено аналіз отриманих доходів за обраний період. За проведеними розрахунками загалом можна зробити позивний висновок. Спостерігається зростання майна підприємства, а скорочення показників ліквідності і фінансової стійкості є в межах нормативно допустимих значень.

Рекомендовано шляхи вдосконалення операцій з обліку доходів даного підприємства на основі економічного аналізу даної облікової категорії.

“ “ _____ 2023 р. _____/

/.

ВСТУП

Комунальне підприємство в Україні – «самостійний господарюючий статутний суб'єкт, що може здійснювати виробничу, науково-дослідну та комерційну діяльність із метою одержання відповідного прибутку (доходу)» [37]. Таке підприємство можуть утворювати органи місцевого самоврядування, як шляхом реорганізації так ліквідації державних підприємства (закладів, установ). Проте зберігається характер підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності комунального підприємств органам місцевого самоврядування. Здебільшого, органи місцевого самоврядування, зокрема сільських, селищних і міських рад згідно з їхніми повноваженнями встановлюють і порядок використання прибутку комунального підприємства та контроль роботи їхніх керівників.

Основна мета бухгалтерського обліку і фінансової звітності комунального підприємства – формування та подання інформації до окремих галузей міністерств і відомств, що мають в управлінні підприємства загальнодержавної та комунальної власності. Так, розпорядники коштів (міністерства, відомства, органи місцевого самоврядування) у межах своєї компетенції розробляють на єдиних методологічних засадах (на базі П(С)БО, НП(С)БО) галузеві положення і впроваджують методичні рекомендації щодо галузевих особливостей діяльності комунальних підприємств. Вони ж розробляють та затверджують галузеві форми первинної документації, розробляють заходи щодо посилення контрольних функцій бухгалтерського обліку, роботи з кадровим потенціалом бухгалтерських служб тощо .

Тому, бухгалтерський облік доходів від реалізації послуг, як однієї із провідних категорій бухгалтерського обліку у комунальному підприємстві, полягає у реєстрації фінансових операцій та обробці, узагальненні облікових даних для забезпечення необхідною управлінською інформацією власників підприємства про можливості нарощення прибутковості такого суб'єкта господарювання.

Стратегія управління доходами від реалізації послуг на базі облікових даних формується виходячи із поставлених задач перед керівництвом підприємства. В першу чергу, отримання доходу є необхідною умовою діяльності майже усіх суб'єктів господарювання, оскільки це джерело розвитку підприємства, комунального у тому числі. Прибуток, що формується безпосередньо з доходу, що характеризує ефективність господарювання та забезпечує фінансування поточних витрат податкових зобов'язань. Іншими словами, саме дохід – це основа самофінансування діяльності, тому збільшення доходу комунального підприємства сприяє поліпшенню його фінансового стану, і як наслідок задоволенню усіх фінансових зобов'язань. Тому менеджмент комунального підприємства має обрати таку систему обліку доходів, щоб не лише задовольняти виробничим і соціальним вимогам і задачам, але й була гідним і адекватним еквівалентом використаних матеріальних, трудових, фінансових, тощо ресурсів.

Отже система обліку доходів від реалізації комунального підприємства є із основних показників ефективності діяльності такого підприємства. Саме розмір доходу від реалізації послуг, а в сучасних умовах досить часто лише він є тією причиною, що характеризує ефективність роботи суб'єкта господарювання.

Тому облік доходів від реалізації послуг не лише проста констатація та відображення операцій щодо взаємовідносин підприємства із ринковими контрагентами, але й оперативний контроль над фінансовим результатом діяльності такого підприємства. Контроль же проявляється не лише у моніторингу витрат, що передують отриманню доходу від реалізації послуг та виконання робіт, але й перевірки правильності розрахунку виплат різного роду з прибутку підприємства.

Особливої уваги з точки зору обліку і контролю доходів від реалізації робіт і послуг комунального підприємства потребують і питання аналізу величини прибутку підприємства та його використання. Проблема повинна бути таким чином вирішена, щоб задовольняти потребам від керівників до власників і розпорядників коштів комунального підприємства. І саме менеджмент комунального підприємства у формі належної організації облікових функцій основних облікових категорій, повинен забезпечувати не лише досягнення

загальних цілей комунального підприємства, прописаних у статуті, але й належним чином налагодити взаємодію між самим підприємством і його власниками, розпорядниками коштів.

Тема обліку доходів підприємства завжди була в центрі уваги багатьох наукових як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Перші визначення доходу походять від напрацювань Л. Вальраса, Дж. Мілля, Ф. Найта, В. Парето, А. Сміта, К. Маркса, Дж. Хікса, та багатьох інших науковців. Обліку доходу від реалізації продукції та надання послуг приділили увагу такі вітчизняні науковці як: І.О. Бланк, Н.М. Бондар, Ю.В. Борисенко, Ф.Ф. Бутинець та інші [2,3]. Проте саме організаційно-методичне забезпечення обліку і аудиту доходів від реалізації послуг комунального підприємства зумовлює необхідність подальших досліджень.

Отже, метою даної дипломної роботи є дослідження та вивчення порядку бухгалтерського обліку та проведення аудиту доходів від реалізації послуг комунального підприємства. Необхідно розкрити сутність таких доходів, принципи формування їх, продемонструвати порядок бухгалтерського обліку згідно чинного законодавства у комунальному підприємстві та подати методику аудиту доходів від реалізації послуг, розробити і запропонувати стратегію щодо управління доходами від реалізації послуг комунального підприємства, на даних якого проводитиметься дане дослідження.

Під час написання дипломної роботи вирішуються наступні завдання: дослідження та аналіз первинної документації з обліку доходів комунального підприємства, дослідження порядку організації аналітичного та синтетичного таких доходів, вивчення порядку формування доходів за видами діяльності комунального підприємства, ознайомлення із методологією аудиту доходів комунального підприємства.

Об'єктом дослідження даної дипломної роботи є процеси організації бухгалтерського обліку та методичного забезпечення аудиту доходів від реалізації на комунальному підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку та аудиту доходів від реалізації послуг комунального

підприємства.

Дипломна робота була написана за допомогою методів теоретичного узагальнення, групування і порівняння. Вони допомогли у дослідженні змісту певних економічних і облікових категорій, дотичних до категорії доходів комунального підприємства. Логічний метод використано для дослідження облікових процедур і контролю, що відбувалися на даному підприємстві. Класичних методи індукції та дедукції розкрили причинно-наслідкові зв'язки у методичних підходах в організації та веденні бухгалтерського обліку доходів комунального підприємства та проведенні їх аудиторської перевірки.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є основи економічної теорії, теорії бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, Закони України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», П(С)БО, НП(С)БО та інші нормативно-правові акти, статті вчених-економістів та обліковців.

Джерелами інформації є матеріали первинного, синтетичного і аналітичного обліку доходів від реалізації послуг комунального підприємства, форми бухгалтерської, податкової, статистичної звітності, положення про внутрішньогосподарський контроль та аудит діяльності комунального підприємства, установчі документи підприємства, первинна документація та бухгалтерська звітність підприємства з обліку доходів даного підприємства.

Апробація результатів дипломної роботи відбулася під час роботи ІХ Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції «Наука і молодь в ХХІ сторіччі», яка відбудеться у Полтавському університеті економіки і торгівлі 30 листопада 2023 року тему «Актуальність обліку доходів від реалізації послуг комунального підприємства». Матеріали дослідження були викладені у збірці тез і доповідей за результатами даної конференції.

Структура, зміст та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст дипломної роботи розташовано на 73 сторінках друкованого тексту. Список використаних літературних джерел налічує 45 найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Визначення, економічна сутність та нормативно-правова база обліку доходу підприємства

Категорія «дохід» є в центрі уваги численних економічних досліджень протягом багатьох років. Економічне вчення меркантилізм (від ісп. mercante — купець), що виникло у країнах Європи на початку XV ст., основні свої постулати базує на результатах не теоретичного аналізу та описі явищ економічного життя та їх класифікації. При чому закономірності епохи первісного нагромадження капіталу вони вчені-меркантилісти аналізують через сферу обігу як вирішальну для нагромадження багатства. Нагромадження капіталу відбувається шляхом нагромадження доходів у сфері обігу, а саме в торгівлі.

Школа фізіократів у Франції вважала, що селяни і землевласники є виробничим класом, а ремісники - клас «безплідний». Слово "фізіократ" походить від латинських слів - "фізіос" (природа) і "кратос" (влада). Тому джерело багатства і процвітання нації фізіократи бачили винятково в розвитку сільського господарства. Проте, саме ремісники мали доходи і платили податки.

Класики політекономії, зокрема В. Петті, дохід та багатство країни ототожнював з працею. А. Сміт дохід класифікував за джерелами його отримання: заробітна плата, прибуток – частина вартості, яка створюється робітниками, рента. Ж. Б. Сей виділяв підприємницький дохід та відсоток, що отримували від реалізації товару. У XX ст. Бем-Баверк виокремлює доходи як результат, що отримують власники факторів виробництва під час ціноутворення. Враховується і дохід від землі. Тому, підсумовуючи економічні вчення того часу про дохід, можна сказати, що дана категорія розглядалась неповно, не структуровано і однобоко.

Сучасні економісти, такі як М. С. Пушкар, П. І. Юхименко, Ф. Ф. Бутинець, Л. Г. Мельник, І. М. Бойчук та ін. трактують визначення доходів здебільшого з облікового аспекту. Опираючись на Закон України «Про бухгалтерський облік і

фінансову звітність в Україні» доходи ототожнюють з вартістю продукції за мінусом витрат, виручкою від реалізації, потоком грошових чи інших надходжень тощо.

Проте згідно із даним законом, «доходи - збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)» [40]. При цьому виокремлюють у окремі категорії поняття «інший сукупний дохід - доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства» та сукупний дохід – «зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками)» [40]. Важливу роль при визначення фінансових результатів діяльності підприємства відіграє і категорія чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Згідно п. 3 р. I Наказу Міністерства фінансів № 564 від 20.06.2018 це «дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів»[40].

Метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності взагалі та щодо відображення доходів підприємства згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.97 р. № 996–XIV (із змінами і доповненнями) є «надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої й неупередженої інформації про фінансовий стан, результатах діяльності та руху грошових коштів підприємства»[39] .

Проте джерелом інформації про результати діяльності є Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) , форма якого встановлена однойменним НСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». За загальними положеннями Стандарту 1 господарсько-фінансова діяльність підприємства складається із звичайної діяльності – «будь-якої основної діяльності підприємства, а також операцій, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення» [39], що включає у себе операційну, інвестиційну та фінансову діяльності.

Звичайна діяльність – «будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення» [39].

Операційна діяльність – «основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю» [39]. Це операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення організації чи підприємства, а тому саме вони забезпечують основну частку його доходу. Ці операції групуються у основній діяльності. Основна діяльність підприємства та інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю, відносяться до операційної діяльності.

До інших видів звичайної діяльності підприємства відноситься інша операційна діяльність підприємства. Це операції, що пов'язані із операційною орендою активів, реалізацією оборотних активів (крім фінансових інвестицій тощо). Інша звичайна діяльність у себе включає інвестиційну і фінансову діяльність. Абзац 16 п. 3 р.І із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 564 від 20.06.2018 інвестиційну діяльність визначає, як «придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей)» [39]. Фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства[39].

У загальному класифікацію доходів підприємства за видами діяльності можна подана у наступному вигляді (рис.1.1.).

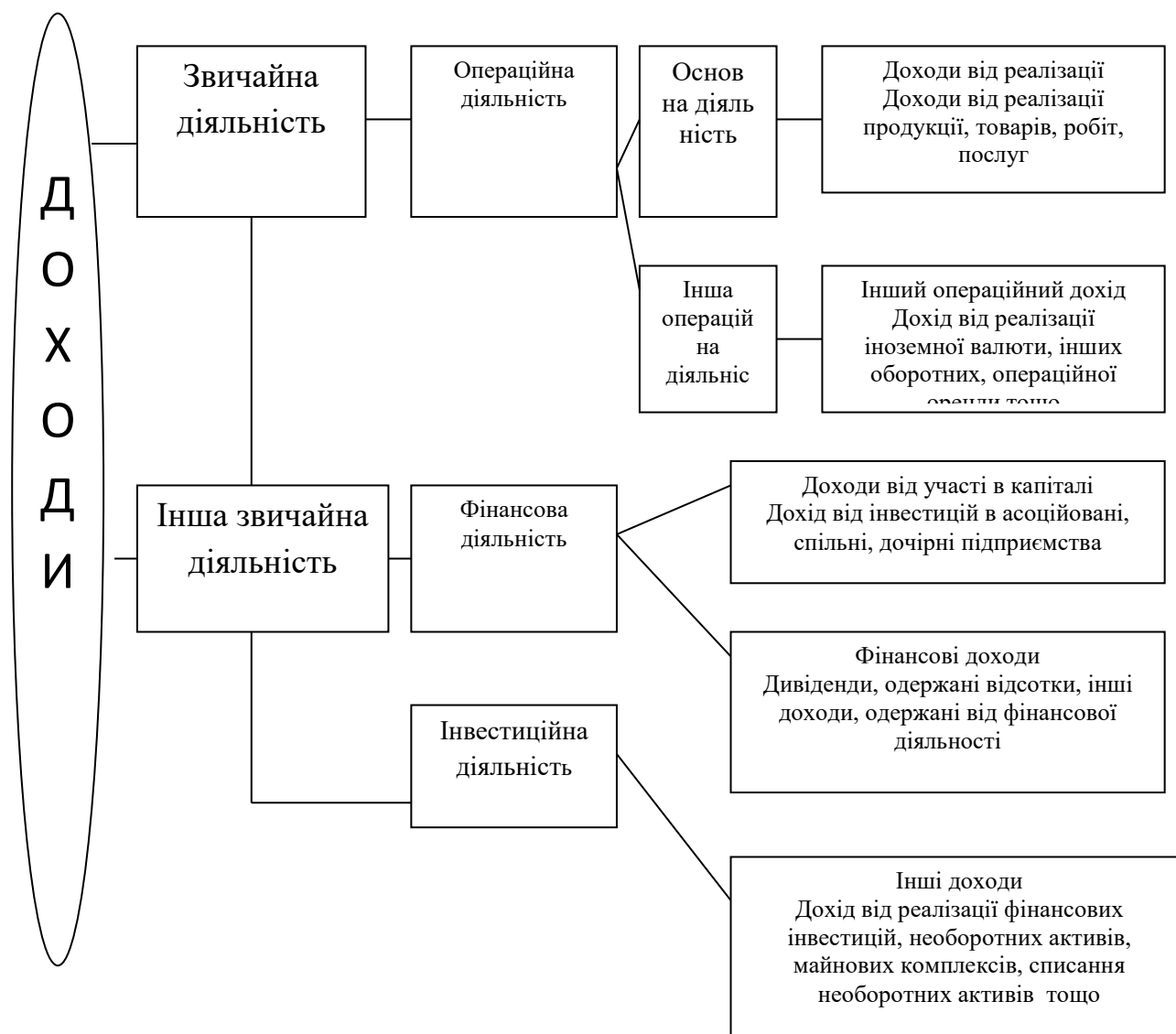

Рисунок 1.1 - Класифікація доходів за видами діяльності [31]

Доходи, як і витрати підприємства з метою визначення фінансового результату від діяльності даного підприємства, відображаються в бухгалтерському обліку і включаються в Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) згідно принципу нарахування і відповідності доходів і витрат. Виходячи із принципу відповідності умовою отримання доходу є здійснення підприємством витрат для отримання даного. Даний принцип забезпечує розрахунок фінансового результату звітного періоду підприємства шляхом співставлення доходів звітного періоду з витратами цього ж періоду, які здійснилися для отримання цих доходів. Наприклад, в момент реалізації відображається виручка від реалізації продукції, робіт, послуг (дохід) та списується собівартість такої продукції, робіт, послуг (витрати).

В бухгалтерському обліку і фінансовій звітності доходи і витрати відображаються в момент їх виникнення незалежно від дати надходження чи сплати грошових коштів. Таким чином дотримується принцип нарахування. Принцип нарахування ілюструє те, що «доходи відображають в бухгалтерському обліку і відповідно в фінансовій звітності після відвантаження продукції, виконання робіт, надання послуг незалежно від строків отримання грошових засобів або їх еквівалентів від покупців, замовників»[40].

Таким чином, складена фінансова звітність згідно НСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.97 р. № 996–XIV (із змінами і доповненнями) інформує користувачів не тільки про попередні операції, але й подає інформацію про реальний майна підприємства на звітну дату.

Для відображення доходів у бухгалтерському обліку Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. за № 291 та Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. за №291 передбачені рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності».

Рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності» призначені для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства. Узагальнення інформації безпосередньо про фінансові результати підприємства відбувається на рахунку 79 «Фінансові результати». Це «результативний» рахунок формує в кінцевому підсумку нерозподілений прибуток або непокриті збитки, сума яких визначається співставлення суми доходів із витратами. В подальшому такий фінансовий результат відображають на рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)».

1.2 Облік формування доходів від надання послуг та виконання робіт підприємства

Важливим фінансовим показником, що характеризує господарську діяльність комунального підприємства є обсяг надання (реалізації) послуг,

виконання робіт у вартісному вираженні, тобто величина доходу. Це є загальна сума виручки, яку отримує комунальне підприємство від надання послуг і виконання робіт своїм споживачам (фізичним і юридичним особам). Від абсолютної величини цього показника безпосередньо залежить фінансово-економічний стан, прибуток підприємства, рівень рентабельності його діяльності.

Досвід роботи з підприємствами житлово-комунального господарства свідчить про проблеми в організації і методиці обліку доходів та роздільного обліку доходів за видами діяльності, що пов'язаний з різними видами надходжень – діяльність комунального підприємства, що фінансується за рахунок коштів місцевого бюджету міста, і діяльність підприємства на госпрозрахунковій основі. .

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблем розвитку житлово-комунального господарства здебільшого проводиться з метою пошуку шляхів підвищення ефективності функціонування такого підприємства. , Проводився він таїкми вітчизняними науковцями, як, М. Білуха, Ф. Бутинець, С. Голов, З. Гуцайлюк, Л. Ловінська, Л. Непадовська, В. Озеран, В. Пархоменко, І. Пилипенко, М. Пушкар та ін.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації та її розкриття в фінансовій звітності про доходи підприємства пвизначені в П (С)БО 15. Згідно п. 7 П(С)БО 15 доходи класифікують у бухгалтерському обліку за такими групами [40]:

- «- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи».

Проте, відповідно до п. 6 П(С)БО 15 доходами не визнають суми, що отримуються від інших осіб, а саме[40]:

« - сума ПДВ, акцизів, інших податків та обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів;

- сума надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо;

- сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг);
- сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором;
- надходження, що належать іншим особам;
- надходження від первинного розміщення цінних паперів;
- сума балансової вартості валюти».

Як відомо, правильність обліку доходів на кожному підприємстві забезпечується наказом про облікову політику. Даний наказ фіксує всі основні принципи організації обліку доходів на комунальному підприємстві, в тому числі, та його особливості, що залежать від видів діяльності. Тому в такому наказі щодо обліку доходів діяльності необхідно враховувати:

- визначення доходу, критерії його оцінки;
- класифікацію доходів за даними конкретного підприємства, враховуючи види діяльності, які впроваджує підприємство;
- особливості визначення доходів від надання послуг та виконання робіт за кожним комунальним підприємством окремо;
- облік доходів від надходження бюджетних коштів (цільового фінансування).

Узагальнена інформація про доходи підприємства формується у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід), порядок складання якого регулюється НСБО 1 і відповідним МСФЗ 1 «Подання фінансової звітності». Даний звіт містить інформацію про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід. У 1 «Подання фінансової звітності» у даний звітносить назву Звіт про сукупні доходи, коли один звіт подається як звіт про прибутки та збитки, інший звіт - звіт про інший сукупний дохід, формуючи таким чином два окремих звіти.

Тому, для формування даного звіту використовують такі показники доходу, як;

- «дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — це загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без

вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (ПДВ, акцизного податку тощо).

- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) являє собою ту ж виручку, але вже очищену від сум наданих знижок, непрямих податків і зборів, вартості повернених раніше проданих товарів, а також доходів, що належать за договорами комітентам (принципалам тощо)»[40].

Обліковують доходи від надання послуг та виконання робіт на субрахунках 702 і 703 відповідно. Вирахуванні з них податків та зборів відображають проводкою: Дт 702, 703 — Кт 641, 642.

До складу інших операційних доходів, що відображаються за Кт 71 відносять усі інші доходи операційної діяльності, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема, дохід від:

-« первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю, операції за Кт рахунку 710;

- купівлі-продажу іноземної валюти, операції за Кт рахунку 711;

- реалізації оборотних активів (крім готової продукції, товарів та фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття, операції за Кт рахунку 712;

- операційної оренди активів, операції за Кт рахунку Кт 713;

- операційних курсових різниць, операції за Кт рахунку Кт 714;

- отриманих штрафів, пені, неустойки ,операції за Кт рахунку 715;

- відшкодування раніше списаних оборотних активів, операції за Кт рахунку 716;

- списання кредиторської заборгованості, що виникла в ході операційного циклу, операції за Кт рахунку 717;

- безоплатно отриманих оборотних активів (крім фінансових інвестицій) та цільового фінансування, пов'язаного з операційною діяльністю підприємства, операції за Кт рахунку 718;

- роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках у банках, тощо операції за Кт рахунку 719.

Фінансові доходи - це дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, облік яких ведеться за методом участі в капіталі). Їх облік ведеться на відповідних субрахунках рахунка 73.

Визнання і облік доходів від участі в капіталі регулюються П(С)БО 12 і на субрахунках рахунка 72.

Інші доходи, що відображаються на Кт 74 складаються із доходів, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційної та фінансовою діяльністю підприємства. Це, зокрема, доходи від:

- «зміни вартості фінансових інструментів;
- реалізації фінансових інвестицій ;
- відновлення корисності активів;
- неопераційних курсових різниць;
- безоплатно отриманих необоротних активів, фінансових інвестицій та цільового фінансування капітальних інвестицій;
- списання кредиторської заборгованості, що виникла не в ході операційного циклу, після закінчення строку позовної давності;
- дооцінки об'єктів необоротних активів у межах попередніх уцінок та зменшень корисності активів тощо»[40] .

Згідно з ПСБО 15 доходи відображаються в обліку та звітності згідно з принципами нарахування та відповідності доходів і витрат.

Застосування даних принципів нарахування та відповідності під час визнання доходів як елементів фінансової звітності відбувається наступним чином (рис.1.2.)[12].

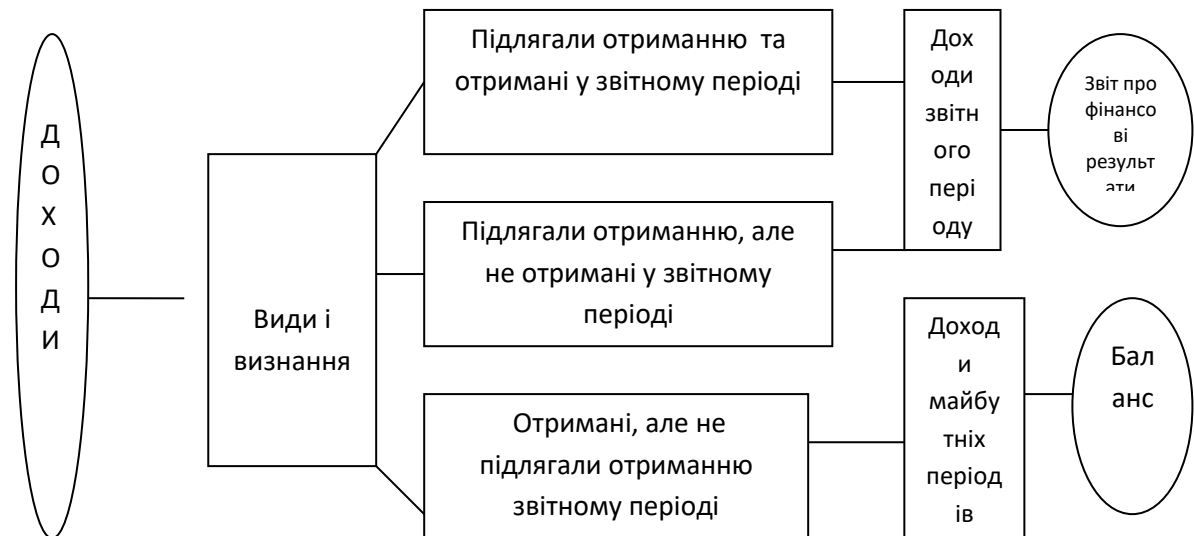

Рисунок 1.2 - Умови визнання доходів у фінансовій звітності

Згідно П(С)БО 15 дохід визнається за умови, коли його оцінка може бути достовірно визначена. Відповідно до кожної операції є свої критерії визнання доходу.

Основним видом діяльності комунального підприємства «Міськвітло» є надання послуг і виконання робіт з обслуговування і експлуатації мереж зовнішнього освітлення міста. Тому надання послуг, як правило, передбачає виконання підприємством певного завдання протягом певного періоду часу. “тривалість” у часі і зумовлює специфіку визнання доходу від надання послуг.

Слід зазначити, що дія П(С)БО 15 не поширюється на доходи, пов’язані з:

- договорами оренди;
- контрактами на надання послуг у сфері будівництва;
- страховою діяльністю.

Порядок визнання доходу від надання послуг залежить від того, чи може бути достовірно оцінений результат операцій з надання послуг на певну дату (на дату складання балансу) [7].

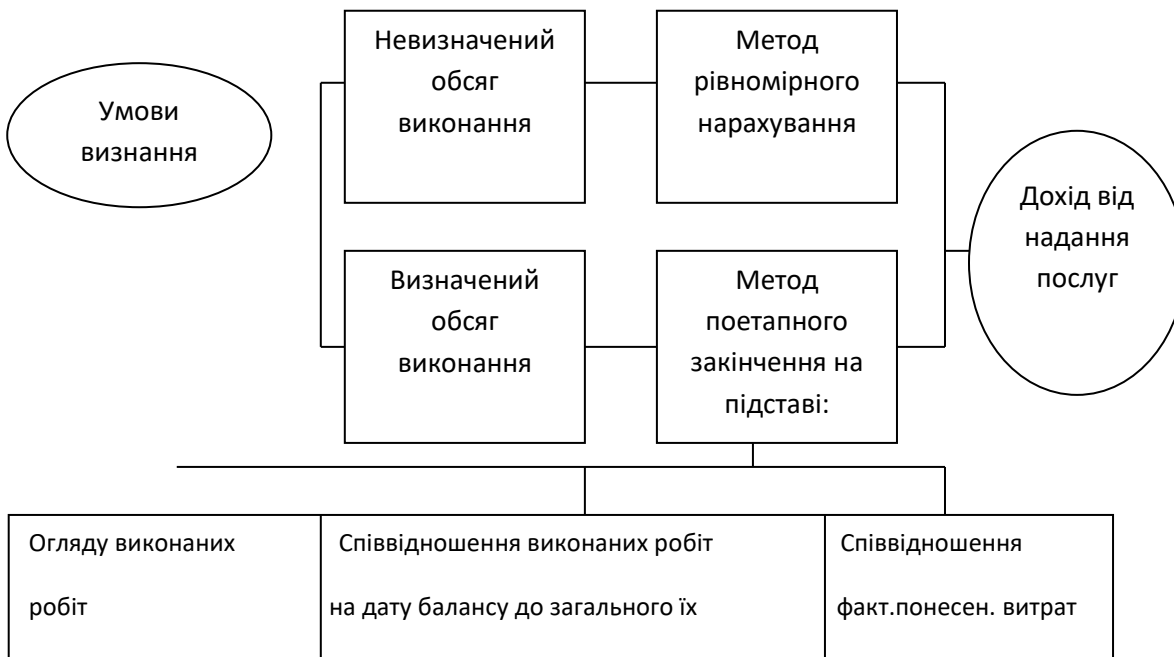

Рисунок 1.3 - Умови визнання доходу від надання послуг

Згідно П(С)БО 15 результат операції з надання послуг може бути достовірно оцінений за наявності всіх нижченаведених умов:

- «можливості достовірної оцінки доходу;
- імовірності надходження економічних вигод від надання послуг;
- можливості достовірної оцінки завершеності надання послуг на дату балансу;
- можливості достовірної оцінки витрат, здійснених для надання послуг і необхідних для їх завершення»[40].

Згідно з п.10 П(С)БО 15 у випадку, якщо результат «операцій з надання послуг може бути достовірно оцінено, дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається виходячи із ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу»[40].

Відповідно до п.11 П(С)БО 15 оцінка ступеня завершеності операції з надання послуг здійснюється за допомогою:

- «вивчення виконаної роботи;
- визначення питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, в загальному обсязі послуг, котрі мають бути надані;

- визначення питомої ваги витрат, понесених підприємством у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікуваній сумі таких витрат»[40].

Оцінка ступеня завершеності виконаних робіт відбувається за рахунок звичного підписання акта виконаних робіт, наданих послуг. Підписавши акт, підприємства підтверджують факт вивчення наданих послуг і визначення ступеня їх готовності, при цьому оцінивши вартість послуг у визначену суму.

Цей метод оцінки ступеня завершеності операцій з наданих послуг застосовують при наданні таких видів послуг, результат яких можна оцінити візуально. Такий результат визначається після завершення або всього обсягу наданих послуг, або певного етапу.

1.3 Теоретичні основи аналізу доходів від надання послуг та виконання робіт

Аналіз доходу підприємства від надання послуг та виконання робіт є основним моментом в управлінні його фінансово-господарською діяльністю. Саме дохід показує ефективність інтеграції ресурсів підприємства, використання яких забезпечує його довгострокову життєздатність.

Дохід це та економічна категорія, що свідчить про ефективність стратегії розвитку підприємства та доцільність тактики ведення бізнесу. Дохід показує ефективність, результативність різноманітних видів діяльності з аналізом їх у часовому вимірі. Безпосередньо дохід шляхом сумування різних видів діяльності підприємства, при чому кожен вид активності відіграє свою роль та може стати визначальним при підведенні результату, визначенні прибутку чи збитку підприємства. Тому досить актуальним залишається питання управління видами діяльності як складовими системи доходу підприємства, в контексті якого особливого значення набуває аналіз даної облікової категорії. Результати аналізу доходів підприємства є основним джерелом інформації для що в майбутньому формує перспективи розвитку підприємства.

Класично, дохід – це результат використання накопичених та залучених у господарську діяльність підприємства ресурсів. Проте сучасні вимоги господарювання дещо по іншому вимагають трактувати цю категорію. Так, з

позиції поточного управління дохід – сума вигоди, яка дозволяє оцінити позицію підприємства в існуючих умовах господарювання. Стратегічний облік і аналіз даної категорії дохід розглядає, як фінансово-економічну платформу для нарощення потенціалу майбутніх конкурентних переваг. Для аналізу доходи доцільно класифікувати наступним чином (рис. 1.4)

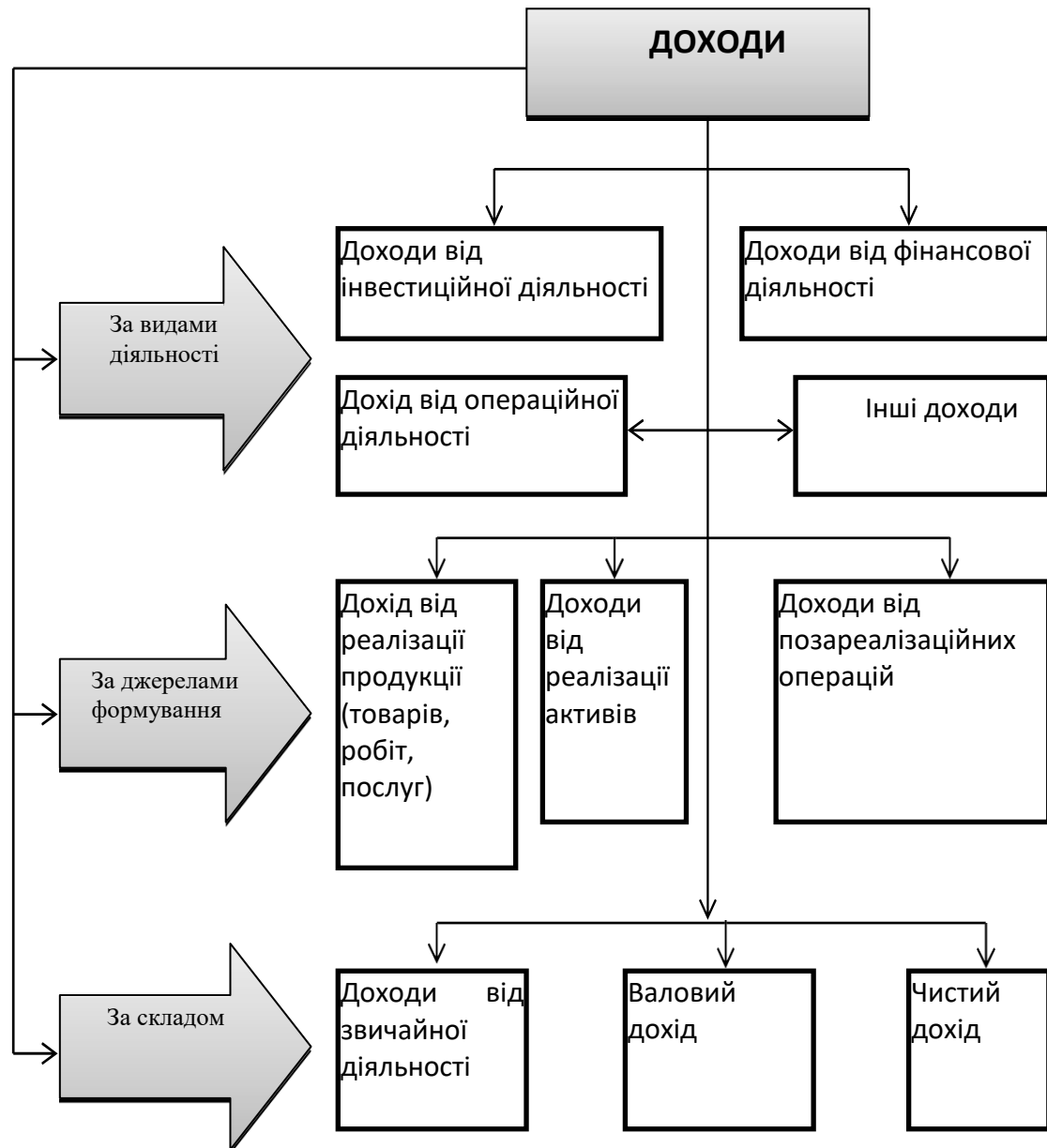

Рисунок 1.4 – Класифікація доходів [17].

Доходи класифікуються за такими групами: 1) Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення

раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо). 2) Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів. 3) До складу інших операційних доходів включаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема: дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різ

Інформація, що формує бухгалтерський облік є підґрунтям для управління підприємством. Облік збирає дані про всі ділянки роботи підприємства і відповідно про результати його діяльності. Доходи, на основі даних яких безпосередньо залежить величина фінансового результату підприємством, займають провідне місце в аналізі діяльності самого суб'єкта господарювання.

Іншими словами, аналіз доходів – це частина економічної стратегії підприємства. Вона спрямовується на забезпечення таких економічних умов, за умов яких відбувається покриття витрат підприємства. Від аналізу доходів підприємства залежать і планування обсягів реалізації продукції, повної і своєчасної оплати всіх видів податків, обов'язкових платежів та забезпечення отримання прибутку тощо.

Аналіз та управління доходами на підприємстві це така система керування не лише фінансовими ресурсами, але й формування загальної фінансової політики, методики, інструментів менеджменту загально-господарської діяльності. Тому суб'єкти господарювання повинні невід'ємним завданням ставити не лише побудову системи управління доходами, але й виокремлювати і аналізувати фактори формування доходів.

Отже, аналіз доходів підприємства передбачає:

- створення аналітичної бази для прийняття відповідних рішень;
- проведення аналізу обсягу та складу доходів, факторів, що визначають їх розмір;
- формування облікової політики доходів та вибір інструментів та важелів їх зростання;
- прогноз ймовірних обсягів доходів за видами діяльності та;
- формування оптимального варіанта плану доходів підприємства.

Тому, метою аналізу доходів буде оцінка кінцевих результатів діяльності підприємства – прибутку або збитку, вивчення та аналіз основних причин, що призвели до змін фінансового результату, порівняння діяльності аналогічних підприємств-конкурентів в регіоні.

Завданнями аналізу доходів підприємства менеджмент формує:

- оцінку виконання плану;
- аналіз динаміки та структури доходів підприємства;
- розрахунок впливу факторів на розмір доходів підприємства;
- пошук резервів надходження доходів;
- обґрунтування та розробка заходів щодо використання виявлених резервів, зокрема розподілу прибутку.

Таким чином, методика аналізу передбачає:

1. Горизонтальний аналіз – порівняння показників доходів звітного періоду з показниками минулих періодів.
2. Вертикальний (структурний) аналіз – структурний аналіз доходів підприємства за джерелами їх надходження і визначення їх питомої ваги.
3. Порівняльний аналіз доходів - порівняльний аналіз показників підприємства- партнерів та галузі, конкурентів. Або ж класично передбачається порівняльний аналіз доходів звітних та планових показників.
4. Факторний аналіз доходів – аналіз впливу окремих факторів (чинників), що формують доходи підприємства. Це дозволяє розрахувати і величину впливу таких факторів, а в майбутньому визначити невикористані можливості, резерви щодо збільшення доходу підприємства.

Проведення аналізу доходів підприємства можна подати у вигляді певної послідовності аналітичних дій. Кожна з складових такого аналізу має своє призначення, чітку послідовність розрахунків, опираючись на інформаційну базу, подану бухгалтерським обліком (рис.1.5).

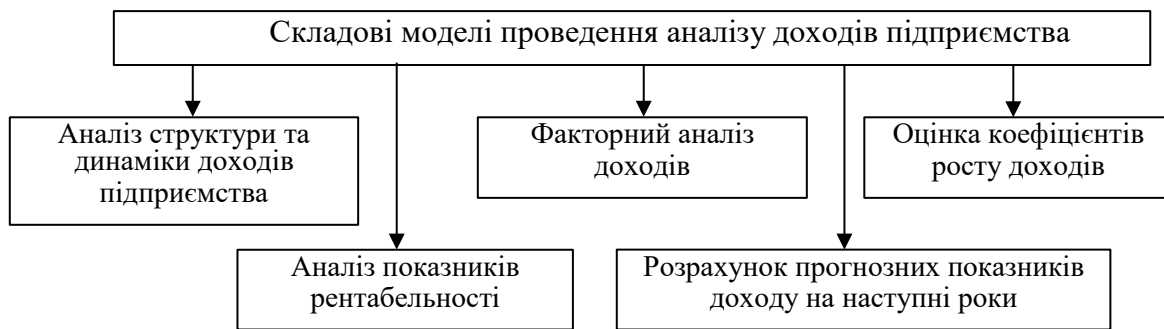

Рисунок 1.5- Складові моделі проведення аналізу доходів підприємства [2]

Отже, доходи підприємства впливають не лише на економічну сферу діяльності підприємства але й на соціальну. Вони є не лише основним джерелом прибутку, що забезпечує розвиток підприємства, але впливає на добробут трудових ресурсів.

2 ОСОБЛИВОСТІ ОБЛКОВИХ ПРОЦЕДУР ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПОСЛУГ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика діяльності і фінансового стану Хмельницького комунального підприємства «Міськвітло»

Хмельницьке комунальне підприємство “Міськвітло” було зареєстровано у 1994 році розпорядженням Хмельницької міської адміністрації. Воно діє як підприємство міської комунальної власності на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України від 5.02.94 №311 “Про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальної власності)” та розпорядження представника Президента України від 7.09.93 №570.

ХКП «Міськвітло» це державне комунальне підприємство, яке має право юридичної особи та здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України з метою утримання, розвитку міських мереж зовнішнього освітлення міста Хмельницького. Власником підприємства (майна підприємства) є Міська Рада народних депутатів.

Як зазначено у статуті підприємства, основним предметом його діяльності є будівництво, експлуатація, утримання, капітальний і поточний ремонт вуличного освітлення і зовнішніх електромереж . Підприємство також виконує зміну на протязі року пошкоджених і застарілих конструкцій, опор, ліхтарів та очистку електромереж від гілок і накидів. Проводить фарбування металічних опор, світильників та зміну електроламп; зашпарювання тріщин і інших пошкоджень залізобетонних опор.

На підприємстві працює 48 чоловік. Адміністративно управлінський персонал складає 7 чоловік, з них 3 чоловіка є працівниками бухгалтерії.

У 2022 році середньооблікова чисельність штатних працівників підприємства становить 48 чол., з яких 85,4% – виробничий персонал (41чол.) та 14,6% – адміністративний (7 чол.).

Тоді як у 2021 році середньоблікова чисельність усіх працівників підприємства складала 47 чол., з них: 85,1% – виробничого персоналу (40 чол.) та 14,9%. – адміністративного персоналу (7 чол.).

Основним видом діяльності підприємства є поточне утримання та капітальний ремонт мереж зовнішнього освітлення міста.

Станом на 31.12.2021 року підприємство обслуговувало 18088 світлоточок.

За 2021 рік кількість світлоточок в порівнянні з 2020 роком збільшилась на 3138 шт (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 -Загальна кількість світлоточок м.Хмельницького

Світлоточки, шт.	2020 рік	2021 рік	Відхилення (2021- 2020)	Примітки
Світильники Led	2606	4041	1435	
Лампи Led	5407	6848	1441	
Лампи ДНАТ	6937	6978	41	
Лампи ДРЛ	0	137	137	
Лампи розжарювання	0	11	11	
Прожектори	0	73	73	
Всього	14 950	18 088	3138	

Відповідно до збільшення кількості світлоточок збільшилась протяжність ліній зовнішнього освітлення на 187 км з 439 км (2020 рік) до 626 км (2021 рік) (табл. 2.2)

Таблиця 2.2 – Загальна протяжність мереж зовнішнього освітлення м. Хмельницького

Протяжність мереж, км	2020 рік	2021 рік	Відхилення (2021-2020)	Примітки
Повітряна мережа	211	381	170	
Кабельна мережа	228	245	17	
Всього	439	626	187	

Таким чином зміна протяжності мереж зовнішнього освітлення м. Хмельницького призвело до збільшення опор становить 388 шт. з 5611 шт. (2020 рік) до 5999 шт. (2021 рік) (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Кількість опор ЖКП «Міськсвітло»

Опори, шт.	2020 рік	2021 рік	Відхилення (2021-2020)	Примітки
Залізобетонні	4629			
Металеві	782			
Всього	5611	5999	388	

Фінансова звітність відображає усю діяльність суб'єкта господарювання, вона характеризує роботу і управлінського персоналу щодо здатності розпоряджатися майном даного підприємства. Фінансова звітність надає користувачам об'єктивну, реальну інформацію про фінансовий стан та грошові потоки суб'єкта господарювання за визначений період.

Порядок подання фінансової звітності регулюється постановою КМУ від 28.02.2000 № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» і відповідно визначає коло органів, до сфери управління яких належать її подати - підприємствам, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, а також органам державної статистики та податковим органам.

Отже комунальне підприємство подає до відповідних органів фінансову звітність і відповідно звітує і вимогу виконавчого комітету Хмельницької міської ради про виконання фінансового плану. Дані такого розрахунку свідчать про реальний стан майна комунального підприємства на визначену дату (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Основні показники формування фінансових результатів ХКП «Міськвітло» за I півріччя 2022 р.

	Код рядка	План	Факт	Відхилення (+, -)	Виконання (%)
1	2	3	4	5	6
Доходи					
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	001	7709,3	6704,5	-1004,8	87,0
податок на додану вартість	002	1284,9	564,7	-720,2	43,9
інші непрямі податки	003	0	0	0	0
Інші вирахування з доходу (розшифрування)	004	0	0	0	0
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (розшифрування)	005	6424,4	6139,8	-284,6	95,6
<i>Поточне утримання мереж</i>	<i>005/1</i>	<i>6380,8</i>	<i>6122,5</i>	<i>-258,3</i>	<i>96,0</i>
<i>Капітальний ремонт мереж</i>	<i>005/2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Обслуговування мереж інших організацій</i>	<i>005/3</i>	<i>26,8</i>	<i>17,3</i>	<i>-9,5</i>	<i>64,6</i>
<i>Виконання робіт на замовлення інших організацій</i>	<i>005/4</i>	<i>16,8</i>	<i>0,0</i>	<i>-16,8</i>	<i>0,0</i>
Інші операційні доходи (розшифрування)	006	11185,6	11430,6	245,0	102,2
<i>Послуги автовішки, експлуатація опор, ТУ, автостоянка, вик. енлектротехн. та монтаж. роб.</i>	<i>006/1</i>	<i>305,0</i>	<i>469,9</i>	<i>164,9</i>	<i>154,1</i>
<i>Оплата електроенергії по місту</i>	<i>006/2</i>	<i>10316,0</i>	<i>10140,3</i>	<i>-175,7</i>	<i>98,3</i>
<i>Амортизація мереж</i>	<i>006/3</i>	<i>550,0</i>	<i>802,9</i>	<i>252,9</i>	<i>146,0</i>
<i>Інші (оприб. від демонтажу, страх. відшк, продаж металобрухту, спис.зоб., пільга по зем. под. тощо)</i>	<i>006/4</i>	<i>14,6</i>	<i>17,5</i>	<i>2,9</i>	<i>119,9</i>
Дохід від участі в капіталі (розшифрування)	007	0	0	0,0	0
Інші фінансові доходи (розшифрування)	008	16,5	19,1	2,6	115,8
<i>% від розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках</i>	<i>008/1</i>	<i>16,5</i>	<i>19,1</i>	<i>2,6</i>	<i>115,8</i>
Інші доходи (розшифрування)	009	53,0	52,9	-0,1	99,8
<i>Оплата електроенергії по місту</i>	<i>009/1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>0</i>
<i>Амортизація від безоплатно одержаних активів</i>	<i>009/2</i>	<i>53,0</i>	<i>52,9</i>	<i>-0,1</i>	<i>99,8</i>
Усього доходів	010	17679,5	17642,4	-37,1	99,8

Продовження табл 2.4

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Витрати					
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт та послуг) (розшифрування)	011	5586,4	5083,6	-502,8	91,0
<i>Витрати на матеріали</i>	<i>011/1</i>	<i>805,0</i>	<i>1015,0</i>	<i>210,0</i>	<i>126,1</i>
<i>Витрати на транспорт (запчастини, паливо, ТО, страховка)</i>	<i>011/2</i>	<i>380,0</i>	<i>191,3</i>	<i>-188,7</i>	<i>50,3</i>
<i>Витрати на заробітну плату</i>	<i>011/3</i>	<i>3250,0</i>	<i>2999,8</i>	<i>-250,2</i>	<i>92,3</i>
<i>Нарахування на заробітну плату</i>	<i>011/4</i>	<i>715,0</i>	<i>561,0</i>	<i>-154,0</i>	<i>78,5</i>
<i>Амортизація</i>	<i>011/5</i>	<i>169,4</i>	<i>206,7</i>	<i>37,3</i>	<i>122,0</i>
<i>Інші витрати собівартості</i>	<i>011/6</i>	<i>267,0</i>	<i>109,8</i>	<i>-157,2</i>	<i>41,1</i>
Адміністративні витрати	012	1144,4	1067,1	-77,3	93,2
<i>Інші адміністративні витрати (розшифрування)</i>	<i>012/3</i>	<i>1144,4</i>	<i>1067,1</i>	<i>-77,3</i>	<i>93,2</i>
<i>Матеріали на ремонти</i>	<i>012/3/1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Комунальні послуги (е/е, вода, відходи, дрова)</i>	<i>012/3/2</i>	<i>76,6</i>	<i>90,6</i>	<i>14,0</i>	<i>118,3</i>
<i>Паливно-мастильні матеріали, запчастини</i>	<i>012/3/3</i>	<i>16,5</i>	<i>0,0</i>	<i>-16,5</i>	<i>0,0</i>
<i>Витрати на заробітну плату</i>	<i>012/3/4</i>	<i>720,0</i>	<i>693,1</i>	<i>-26,9</i>	<i>96,3</i>
<i>Нарахування на заробітну плату</i>	<i>012/3/5</i>	<i>158,4</i>	<i>138,1</i>	<i>-20,3</i>	<i>87,2</i>
<i>Амортизація</i>	<i>012/3/6</i>	<i>35,5</i>	<i>14,9</i>	<i>-20,6</i>	<i>42,0</i>
<i>Послуги зв'язку</i>	<i>012/3/7</i>	<i>6,7</i>	<i>2,4</i>	<i>-4,3</i>	<i>35,8</i>
<i>Послуги банків</i>	<i>012/3/8</i>	<i>3,8</i>	<i>2,7</i>	<i>-1,1</i>	<i>71,1</i>
<i>Витрати на комп'ютерну техніку, технічне обсл. обчислювального техніки, ел. підписи</i>	<i>012/3/9</i>	<i>18,0</i>	<i>11,7</i>	<i>-6,3</i>	<i>65,0</i>
<i>Витрати на канцтовари</i>	<i>012/3/10</i>	<i>41,0</i>	<i>23,6</i>	<i>-17,4</i>	<i>57,6</i>
<i>Інші адміністративні витрати (підписка, охор. праці, обсл. трекерів, пошт. вит-ти, тощо)</i>	<i>012/3/11</i>	<i>67,9</i>	<i>90,0</i>	<i>22,1</i>	<i>132,5</i>
Витрати на збут (розшифрування)	013	0	0	0	0

Кінець табл 2.4

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Інші операційні витрати (розшифрування)	014	10919,0	11191,0	272,0	102,5
<i>Лікарняні за рахунок підприємства</i>	<i>014/1</i>	<i>0</i>	<i>126,2</i>	<i>126,2</i>	<i>0,0</i>
<i>Нарахування на лікарняні</i>	<i>014/2</i>	<i>0</i>	<i>28,1</i>	<i>28,1</i>	<i>0,0</i>
<i>Списання дебіторської заборгованості</i>	<i>014/3</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>
<i>Інші</i>	<i>014/4</i>	<i>0</i>	<i>5,4</i>	<i>5,4</i>	<i>0,0</i>
<i>Витрати на електроенергію міста</i>	<i>014/5</i>	<i>10316,0</i>	<i>10140,3</i>	<i>-175,7</i>	<i>98,3</i>
<i>Витратина амортизацію мереж та безоплатно отриманих активів</i>	<i>014/6</i>	<i>603,0</i>	<i>891,0</i>	<i>288</i>	<i>147,8</i>
Фінансові витрати (розшифрування)	015	0	0	0	0,0
Втрати від участі в капіталі (розшифрування)	016	0	0	0	0,0
Інші витрати (розшифрування)	017	0	0	0	0,0
<i>Витрати на електроенергію міста</i>	<i>017/1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>
<i>Витратина амортизацію мереж та безоплатно отриманих активів</i>	<i>017/2</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>
<i>Інші</i>	<i>017/3</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>
Податок на прибуток від звичайної діяльності	018	-5,4	105,2	110,6	0,0
Усього витрати	019	17649,8	17446,9	-202,9	98,9
Фінансові результати діяльності:					
Валовий прибуток (збиток)	020	838,0	1056,2	218,2	126,0
Фінансовий результат від операційної діяльності	021	-39,8	228,7	268,5	-574,6
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	022	29,7	300,7	271,0	1012,5
Чистий прибуток (збиток), у тому числі:	023	24,3	195,5	171,2	804,5
прибуток	023/1	24,3	195,5	171,2	804,5
збиток	023/2	0	0,0	0	0,0

Отже дані таблиці 2.4 свідчать за I півріччя 2022 рік підприємство прибуткове, чистий прибуток становить 195,5 тис. грн.

На підприємстві відбувається постійне оновлення основних засобів. Так у 2021 році згідно листа УКІ від 14.01.2021 р № 35/01-15-02 збільшилась балансова вартість мереж зовнішнього освітлення міста по вул. Федунця на суму 81403,76 грн.; згідно рішення виконавчого комітету Хмельницької міської ради № 535 від 09.07.2020 р безоплатно прийнято на баланс підприємства світлодіодну фігуру «Серце» – 25992,50 грн.; згідно рішення виконавчого комітету Хмельницької міської ради № 172 від 25.02.2021 р безоплатно прийнято на баланс підприємства мережі зовнішнього освітлення ХЗДО № 9 «Кобзарик» – 909982,38 грн.. А згідно рішень Хмельницької міської ради, виконавчий комітет №234 від 11.03.21 р, №231 від 11.03.21р, №288 від 25.03.21р, №233 від 11.03.21 р., №292 від 25.03.21р, №290 від 25.03.21р, №289 від 25.03.21р., №232 від 11.03.21р. прийнято на баланс мережі зовнішнього освітлення приєднаних ОТГ на суму 2248700,00 грн.

Відповідно рішень Хмельницької міської ради про прийняття безоплатно в комунальну вартість територіальної громади міста мереж зовнішнього освітлення Садівничого товариства « Дубки-1» згідно Рішення Хмельницької міської ради № 22 від 20.10.2021р на суму 54889,00грн, Садівничого товариства «Польовий» згідно Рішення Хмельницької міської ради № 63 від 15.12.2021 р. на суму 74954,00 грн , ЖБК « Обрій» згідно Рішення Хмельницької міської ради № 50 від 14.07.2021р. на суму 341423,61 грн, СК «Світлана» згідно Рішення Хмельницької міської ради № 23 від 20.10.2021р. на суму 103190,00грн. КЕВ мікрорайону «Ракове» згідно Рішення Хмельницької міської ради № 8 від 23.09.2021р. на суму 322967,42 грн.

Таки зміни у основних фондах (мережах зовнішнього освітлення міста та територіальних громад) призвели до змін і статутного капіталу на виконання капітальних ремонтів вулиць міста становлять.

Інформацію про розподіл і використання прибутку підприємства подано у таблиці 2.5

Таблиці 2.5 - Розподіл чистого прибутку ХКП «Міськвітло»

Розподіл чистого прибутку					
	Код рядка	План	Факт	Відхилення (+, -)	Виконання (%)
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Відрахування частини прибутку:					
яка підлягає зарахуванню до загального фонду міського бюджету	024	2,4	19,5	17,1	814,6
Залишок нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на початок звітної періоду	025	510,8	458,1	-52,7	89,7
Інші фонди (розшифрувати)	026	0	0	0,0	0,0
на розвиток виробництва	026/1	0	0	0,0	0,0
фонд матеріального заохочення	026/2	0	0	0,0	0,0
резервний фонд	026/3	0	0	0,0	0,0
Залишок нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на кінець звітної періоду	27	532,7	653,6	120,9	122,7
<i>Сплата податків, зборів та інших обов'язкових платежів</i>					
Сплата поточних податків та обов'язкових платежів до Державного бюджету України, у т.ч.:	028	1005,6	672,7	-332,9	66,9
податок на прибуток	028/1	5,4	105,2	99,8	0
ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету за підсумками звітної періоду	028/2	1000,0	566,7	-433,3	56,7
ПДВ, що підлягає відшкодуванню з бюджету за підсумками звітної періоду	028/3	0	0	0,0	0
акцизний збір	028/4	0	0	0,0	0
рентні платежі	028/5	0,1	0,3	0,2	0
ресурсні платежі (екологічний податок)	028/6	0,1	0,5	0,4	0
Сплата податків та зборів до місцевих бюджетів (податкові платежі), у тому числі: <i>(розшифрувати)</i>	29	12,2	0,0	-12,2	0
<i>Земельний податок (п-во звільнене від сплати)</i>	029/1	12,2	0,0	-12,2	0
Інші податки, збори та платежі на користь держави всього, у тому числі:	030	933,0	797,2	-135,8	85,44
єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	030/1	873,4	739,2	-134,2	84,63
військовий збір	030/2	59,6	58,0	-1,6	97,32
Погащення податкової заборгованості, у тому числі:	31	0	0	0,0	0
погащення реструкт. та відстрочених сум, що підлягають сплаті до ДБУ у поточному році:	031/1	0	0	0,0	0
основний платіж	031/1.1	0	0	0,0	0
неустойки (штрафи, пені)	031/1.2	0	0	0,0	0
погащення реструкт. та відстрочених сум, що підлягають сплаті до місцевого бюджету у п.р.	031/2	0	0	0,0	0
основний платіж	031/2.1	0	0	0,0	0
неустойки (штрафи, пені)	031/2.2	0	0	0,0	0
Усього виплат	032	1950,8	1469,9	-480,9	75,35

Як видно із табл. 2.5 ХКП «Міськвітло» отримало 458,1 тис. грн, що на 52,7 тис грн менше, ніж у попередньому році. При чому здійснено виплати податку на прибуток (на 99,8 тис. грн), зменшено ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету за підсумками звітного періоду на 433,3 тис. грн. При цьому також юуло сплачено і земельний податок (12,2 тис. грн) , єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 873,4 тис. грн, військовий збір – 59,6 тис. грн.

Окрім того на даному підприємстві ведеться постійний контроль за недопущенням виникнення заборгованості зі сплати податків, зборів, внесків та обов'язкових платежів та виплати заробітної плати. Дані платежі здійснюються вчасно.

ХКП «Міськвітло» спільно з управлінням комунальної інфраструктури з метою контролю за спожитою електроенергією проводить роботи з доопрацювання, інсталяції та адаптації додаткового програмного модуля для розширення функціональних можливостей автоматизованої системи обліку електроенергії, що діє на підприємстві із залученням підприємства розробника ТОВ «Укравоматика». Тому з метою ефективного використання електроенергії на території приєднаної до Хмельницької територіальної громади за наявності фінансування проводяться планові зміни застарілих реле часу, які потребують постійного обслуговування та переналаштування, замінити на чутливі датчики освітлення та заміна ламп розжарення та ДРЛ замінити на більш сучасні та енергозберігаючі LED-лампи.

Тому підприємство планує провести ряд заходів і проводить їх з 2016 року . Зокрема:

- встановлено GPS систему управління зовнішнім освітленням;
- повністю замінено світильники з лампами розжарення на LED світильники та світильники з лампами Led по місту;
- повністю замінено світильники з лампами ДРЛ на LED світильники та світильники з лампами Led по місту;

- проводяться поступові заміни світильників ДНаТ на LED світильники та світильники з лампами LED по місту.
- на восьми автотранспортних засобах встановлені GPS трекери, що забезпечують моніторинг даної спецтехніки підприємства в єдиній міській системі управління та супутникового моніторингу.

2.2 Порядок проведення облікових процедур з відображення доходів від реалізації робіт та надання послуг ХКП «Міськсвітло»

Інформація про доходи від реалізації готової продукції, товарів і надання послуг, виконання робіт та інших видів діяльності, Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. за № 291 та Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. за №291 передбачено рахунок 70 „Доходи від реалізації”. Даний рахунок має такі субрахунки:

- 701 „Дохід від реалізації готової продукції”;
- 702 „Дохід від реалізації товарів”;
- 703 „Дохід від реалізації робіт і послуг”;
- 704 „Вирахування з доходу”;
- 705 „Перестраховання”.

Дебет рахунку 70 „Доходи від реалізації” передбачається для збору інформації про суму непрямих податків (акцизного збору, податку на додану вартість та інших, передбачених законодавством); результату операцій перестраховання; результату зміни резервів незароблених премій (у страхових організаціях) та списання у порядку закриття на рахунок 79

„Фінансові результати”. Кредит субрахунків 701-703 збирає інформацію про збільшення (одержання) доходу.

Субрахунок 701 „Дохід від реалізації готової продукції” слугує для збору інформації про доходи від реалізації готової продукції; субрахунок 702 „Дохід від реалізації товарів” використовують підприємства торгівлі та інші організації для збору інформації про доходи від реалізації товарів.

Субрахунок 703 „Дохід від реалізації робіт і послуг” використовуються підприємства й організації, що виконують роботи і надають послуги. На кредиті цього рахунку, комунальні підприємства у тому числі, узагальнюють інформацію про доходи від реалізації робіт і послуг, про результати зміни резервів незароблених премій.

Аналітичний облік доходів від реалізації відповідно ведеться за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, відділами збуту та/або іншими напрямками, структурними підрозділами визначеними підприємством.

Первинними документами для зарахування доходів від виконання робіт та надання послуг є Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року № 88 встановлено, що документами, які підтверджують понесені витрати, безпосередньо пов'язані з отриманим доходом, можуть бути платіжні доручення, квитанція, фіскальний чек, акт закупки (виконаних робіт, наданих послуг) та інші первинні документи, що засвідчують акт оплати товарів, робіт, послуг[23].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" затверджене Наказ Міністерства фінансів України 29.11.99 № 290 визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

Так, дохід від реалізації продукції (товарів, інших активів) згідно П(С) БО 15 визначається в разі наявності всіх наведених нижче умов:

- «покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);
- підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);
- сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;
- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства»[40].

Проте, дана сума не буде доходом підприємства, якщо підприємство отримало грошові кошти чи відбулося збільшення інших активів, але не виконана хоча б одна з наведених умов у П(С)БО 15.

Не виникає доходу і при обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), які є подібними за призначенням та мають відповідну справедливу вартість.

В той же час і аванс, отриманий за продаж продукції чи товарів, визначається як зобов'язання. При одержанні авансу за товари, які ще не відвантажені, сума авансу оплачується як кредиторська заборгованість.

Слід відмітити, що дохід від реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг, продажу товарів не коригується на величину пов'язаної з ним сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Така заборгованість визначається витратами підприємства і обліковується згідно П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість”.

Класифікацію доходів за видами діяльності підприємства за місцем їх на рахунках бухгалтерського обліку подано у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6-. Класифікація доходів і витрат за видами діяльності

Діяльність	Господарські операції	Доходи	
1.	2.	3.	
Операційна Основна	Реалізація: — готової продукції — товарів — робіт, послуг	701 702 703	
	Здійснення вирахувань з доходу	704	
Операційна Інша операційна	Первісне визнання та зміна вартості активів, які обліковуються за справедл. вартістю	710	
	Купівля-продаж іноземної валюти	711	
	Реалізація інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу	712	
	Надання активів в операційну оренду	713	
	Виникнення операційних курсових різниць	714	
	Нарахування штрафів, пені, неустойки, що підлягають отриманню/сплаті	715	
	Відшкодування/списання оборотних активів	716	
	Списання кредиторської заборгованості та безнадійної дебіторської заборгованості, формування резерву сумнівних боргів	717	
	Безоплатне отримання/надання оборотних активів (крім фінансових інвестицій)	718	
	Здійснення досліджень та розробок	—	
	Дооцінка запасів і втрати від їх знецінення	719	
	Інші доходи і витрати операційної діяльності	719	
	Здійснення інвестицій в асоційовані підприємства	721	
Фінансова	Здійснення інвестицій у спільну діяльність	722	
	Здійснення інвестицій у дочірні підприємства	723	
	Отримання дивідендів	731	
	Отримання/сплата відсотків	732	
	Інші доходи та витрати від фінансових операцій	733	
	Інвестиційна	Зміна вартості фінансових інструментів	740
		Реалізація фінансових інвестицій	741
		Відновлення/зменшення корисності активів	742
		Виникнення неопераційних курсових різниць	744
		Безоплатне отримання/надання необоротних активів	745
Дооцінка/уцінка необоротних активів та фінансових інвестицій		746	
Відшкодування/списання необоротних активів		746	
Інші доходи та витрати	746		

Особливості визначення доходу від надання послуг впливають із специфіки даного виду господарських операцій. Так, комунальне підприємство «Міськвітло» виконало за договором підряду підприємству «Будмакс плюс» роботи з обслуговування мереж зовнішнього освітлення. Вартість виконаних робіт — 12000 грн. (у тому числі ПДВ 20 % — 2000 грн.), собівартість — 7000 грн. Підписано акт виконаних робіт, отримано оплату. Схематично дані операції можна подати наступним чином (табл. 2.7)

Таблиця 2.7 - Облік реалізації робіт за даними ХКП «Міськвітло»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дт	Кт	
Відображено дохід від реалізації виконаних робіт	361	703	12000
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	703	641/ПДВ	2000
Віднесено до складу витрат собівартість виконаних робіт	903	23	7000
Отримано оплату від замовника за виконані роботи	311	361	12000

Надалі інформація про доходи підприємства синтезується у фінансовій звітності. Зокрема Звіт про фінансові результати відображає результати діяльності підприємства протягом звітного періоду. Ці результати представлені у вигляді прибутку чи збитку. А один з його показників – фінансовий результат до оподаткування – це база для нарахування податку на прибуток.

2.3 Аналіз доходів Хмельницького комунального підприємства «Міськвітло»

Аналіз доходів від реалізації послуг і виконання робіт діяльності Хмельницьким комунальним підприємством «Міськвітло» за 2022 рік продемонстровано у наступних таблицях 2.8-2.13.

Доходи від реалізації робіт по обслуговуванню та поточному ремонту мереж зовнішнього освітлення міста та інших організацій за поточний та минулий роки наведені у табл.2.8

Таблиця 2.8 - Доходи підприємства

<i>тис.грн.</i>				
№ п/п	Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилен- ня +,-
1	Дохід від реалізації робіт, послуг по обслуговуванню та капітальному ремонту мереж зовнішнього освітлення – всього:	13 870,1	15 841,0	1 970,9
2	ПДВ	2 311,7	564,7	-1 747,0
3	Чистий дохід від реалізації робіт (без ПДВ), в т.ч.:	11 558,4	15 276,3	3 717,9
3.1	утримання та ремонт мереж зовнішнього освітлення міста	11 437,5	15 236,5	3 799,0
3.2	утримання та ремонт мереж зовнішнього освітлення інших організацій	120,9	39,8	-81,1
4	Інші операційні доходи, в т.ч.:	20 008,3	22 581,2	2 572,9
	дохід в сумі амортизації	1 434,9	1 611,0	176,1
	дохід на відшкодування за оплату електроенергії міста	17 540,8	20 021,7	2 480,9
	інші доходи	1 032,6	948,5	-84,1
5	Інші звичайні доходи (амортизація, % по депозиту)	139,8	166,1	26,3
	Разом чисті доходи	31 706,5	38 023,6	6 317,1

За 2022 рік чистий дохід від реалізації робіт склав 15 276,3 тис.грн., що на 3 717,9 тис.грн. більше ніж за 2021 рік (11 558,4 тис.грн.).

У таблиці 2.2 подано аналіз виконаних робіт на замовлення за контрагентами.

Таблиця 2.9 - Обсяг робіт на замовлення інших організацій

<i>тис.грн. з ПДВ</i>				
№ п/п	Найменування організацій	2021 рік	2022 рік	Відхилення +,-
1	Інфекційна лікарня	9,3	8,2	-1,1
2	Гуманітарно - педагогічна академія	17,7	12,5	-5,2
3	НВК-2	4,7	2,9	-1,8
4	Протезно-ортопедичне дільниця	4,7	4,1	-0,6
5	Обласна стоматологічна поліклініка	5,6	4,9	-0,7
6	ДЮСШ-3	2,8	2,7	-0,1
7	Професійний ліцей	9,3	5,8	-3,5
8	ФОП Круглов М.В.	2,0	0,0	-2,0
9	Будбмакс плюс	20,5	0,0	-20,5
10	Гранд Дорбуд	34,9	0,0	-34,9
11	Спецкомунтранс	33,6	0,0	-33,6
	Разом	145,1	41,1	-104,0

Як видно з табл 2.2 «Обсяг робіт на замовлення інших організацій» надходження від контрагентів, з якими співпрацює Хмельницьке комунальне підприємство «Міськвітло» у 2022 році порівняно із 2021 роком надходження від партнерів за анадані послуги і виконані роботи скоротились на 104 тис грн. Зокрема ряд ФОП на період 2022 р. відмовились повністю від послуг ХКП «Міськвітло».

У таблиця 2.3 проаналізовано інші операційні доходи, що отримує підприємство «Міськвітло» надання інших послуг, електромонтажних робіт, видачі технічних умов та інших видів надходжень від операційної діяльності.

Таблиця 2.10 -Інші операційні доходи

Види доходів	2021 рік	2022 рік	тис.грн.
			без ПДВ
			Відхилення +,-
Надання послуг автотранспорту	62,2	18,9	-43,3
Експлуатація опор зовнішнього освітлення	619,3	592,7	-26,6
Видача технічних умов на будівництво мереж з/о	7,1	6,5	-0,6
Плата за автостоянку	19,3	11,3	-8,0
Дохід в сумі амортизації	1 434,9	1 611,0	176,1
Дохід на відшкодування за оплату електроенергії міста	17 540,8	20 021,7	2 480,9
реалізація інших необоротних активів та оприбуткування демонтажа обладнання	106,6	16,8	-89,8
Звільнення від земельного податку	28,8	31,7	2,9
Електромонтажні роботи	176,7	267,2	90,5
Інші доходи	12,6	3,4	-9,2
Всього:	20 008,3	22 581,2	2 572,9

Як видно з табл 2.3 такий вид доходів зріс у 2022 році, проте в основному за рахунок надходжень із місцевому бюджету м. Хмельницького, що відобразились у відшкодуванні електроенергії міста (на 2480,9 тис. грн) та виконання електромонтажних робіт, зростання яких відобразилось на 90,5 тис .грн.

У таблиці 24 подано аналіз інших доходів Хмельницького комунального підприємства «Міськсвітло», де в основному надходження відбулося у надходженні відсотків по депозиту на 26,3 тис. грн.

Таблиця 2.12 -Інші доходи

*тис.грн.
без ПДВ*

Види доходів	2021 рік 2 020р.	2022 рік 2 021р.	Відхилення +,-
Дохід в сумі амортизації	105,9	105,9	0,0
% по депозиту	33,9	60,2	26,3
Всього:	139,8	166,1	26,3

В загальному, робіт по поточному утриманню мереж зовнішнього освітлення міста виконано на суму 15 800,0 тис.грн. без ПДВ, що більше ніж за 2021 рік на 3 864,3 тис.грн. (11 935,7 тис.грн.).

Структура робіт по поточному утриманню мереж зовнішнього освітлення міста у звітному періоді та їх оплата наведені у таблиці 2.5:

Таблиця 2.11 - Структура робіт по поточному утриманню мереж зовнішнього освітлення міста

(тис.грн. з ПДВ)

Показники	Сальдо на початок періоду	Виконано робіт	Оплачено робіт	Сальдо на кінець періоду
Поточне утримання звітного періоду	0,0	15 800,0	15 800,0	0,0
Разом	0,0	15 800,0	15 800,0	0,0

Згідно рішення 10 сесії Хмельницької міської ради від 15.12.2021 року №2 підприємству надано пільгу з земельного податку, загальна сума якої за звітний

період склала 31,7 тис.грн. Таким чином, замість сплати податку у вказаній сумі підприємство змогло поліпшити власну матеріально-технічну базу.

На замовлення інших організацій у 2022 році було виконано робіт по ремонту та обслуговуванню мереж зовнішнього освітлення на суму 41,1 тис.грн., що менше ніж у відповідному періоді минулого року на 104,0 тис.грн. у зв'язку із зменшенням кількості замовлень таких організацій. Перелік таких підприємств та організацій, які були замовниками робіт ХКП «Міськвітло», а також обсяги виконаних робіт наведені у додатку №2.

Інші операційні доходи (без ПДВ) за 2022 рік склали 22 581,2 тис.грн., що на 2 572,9 тис.грн. більше в порівнянні із доходами 2021 року (20 008,3 тис.грн.), із них 20 021,7 тис.грн. – дохід від відшкодування за оплату електроенергії на освітлення міста в поточному періоді. Перелік вищезазначених операційних доходів наведено у додатку №3.

Згідно П(С)БО 7 нарахована амортизація мереж та основних засобів, що відноситься на доходи за звітний період, становить 1 716,9 тис.грн., що більше за нараховану амортизацію у відповідному періоді минулого року на 176,1 тис.грн. Збільшення суми амортизації у звітному періоді обумовлено зростанням вартості мереж за рахунок їх капітального ремонту у минулому році та безоплатної передачі на баланс підприємства основних засобів (мереж освітлення, точок підключення електромереж тощо).

Як свідчать показники фінансової звітності (додаток) за 2022 рік Хмельницьке комунальне підприємство отримало прибуток у сумі 657,8 тис. грн., тоді як за 2021 року прибуток даного підприємства становив 642,4 тис. грн.

Загалом фінансовий результат Хмельницького комунального підприємства «Міськвітло» за видами діяльності складається із двох складових:

- поточне утримання та ремонт мереж зовнішнього освітлення міста – прибуток 397,5 тис.грн.;
- інші види діяльності (експлуатація опор, автотранспортні послуги тощо) – прибуток 260,3 тис.грн.

Як свідчать показники Балансу (звіту про фінансовий стан) Статутний фонд підприємства у звітному періоді становить 7 306,6 тис.грн. Додатковий капітал на кінець періоду склав 25 267,3 тис.грн.(додаток)

За 2022 рік Хмельницьким комунальним підприємством «Міськсвітло» було придбано наступні основні засоби:

- OPEL ASTRA хетчбек 2011 вартістю 181 500,00 грн.;
- VOLKSWAGEN Transporter 2009 вартістю 282 000,00 грн.;
- генератор дизельний «Кентавр» вартістю 49 998,00 грн.;
- бензопила MS651 50см. вартістю 28 999,00 грн.

Згідно рішення виконавчого комітету Хмельницької міської ради від 08.09.2022 року №676 прийнято на баланс підприємства мережі зовнішнього освітлення вул. Січових Стрільців вартістю 1 348 142,21 грн.

Згідно рішення виконавчого комітету Хмельницької міської ради від 23.12.2021 року із внесеними змінами від 14.07.2022 року №505 прийнято на баланс підприємства мережі зовнішнього освітлення вул. Мельникова (1 черга) вартістю 436 406,00 грн.

Інші необоротні малоцінні активи придбано на суму 1347 54,40 грн.

Зміни в статут за 2022 рік не вносились.

Як свідчать показники за I кварталі 2022 року в цілому, доходи підприємства склали 10 075,5 тис.грн., зокрема:

- чистий дохід від реалізації робіт – 2 823,6 тис.грн., з яких 2 817,5 тис.грн. – вартість робіт по поточному утриманню мереж зовнішнього освітлення міста (без ПДВ) та 6,1 тис.грн. – роботи на замовлення інших організацій (без ПДВ);

- інші операційні доходи – 7 216,3 тис.грн., із них 6 500,4 тис.грн. – дохід від відшкодування за оплату електроенергії на освітлення міста в поточному періоді, 401,5 тис.грн. – дохід в сумі амортизації, 314,4 тис.грн. – інші доходи (послуги автотранспорту – 4,8 тис.грн., експлуатація опор – 157,5 тис.грн., автостоянка – 3,9 тис.грн., електромонтажні роботи – 139,5 тис.грн., звільнення від земельний податок – 7,9 тис.грн., інші – 0,8 тис.грн.);

- інші звичайні доходи – 35,6 тис.грн., з яких 26,5 тис.грн. – амортизація та 9,1 тис.грн. – відсотки по депозиту.

Витрати підприємства за звітний період склали 10 176,3 тис.грн., в т.ч.:

- собівартість – 2 517,0 тис.грн. (матеріали – 287,4 тис.грн., експл.автотранспорту – 206,6 тис.грн., оплата праці – 1584,3 тис.грн., нарахування – 298,0 тис.грн., амортизація – 92,5 тис.грн., інші прямі витрати – 48,2 тис. грн. (спецодяг, МШП, податки, страховка, техогляд, госп.витрати тощо);

- адміністративні витрати – 562,1 тис.грн. (оплата праці – 387,2 тис.грн., нарахування – 77,7 тис.грн., амортизація – 11,2 тис.грн., комунальні – 18,4 тис.грн., послуги звязку – 0,5 тис.грн., обслуговування обчисл.техніки та ел.підписи – 5,2 тис.грн., розрах.обслуговування – 1,8 тис.грн., канцтовари, бланки, матеріали – 23,6 тис.грн., поштові, підписки, трекари – 36,5 тис.грн.);

- інші операційні витрати – 7 097,2 тис.грн. (лікарняні за рах.підва з нарахуваннями – 150,9 тис.грн., амортизація – 445,5 тис.грн., витрати на оплату за спожиту електроенергію на освітлення міста – 6 500,4 тис.грн., інші – 0,4 тис.грн.).

Фінансовий результат підприємства за I квартал 2022 року – збиток -100,8 тис.грн., зокрема за видами діяльності:

- поточне утримання та ремонт мереж зовнішнього освітлення міста – збиток -234,6 тис.грн.;

- інші види діяльності (експлуатація опор, автотранспортні послуги тощо) – прибуток 133,8 тис.грн.

Головною причиною збитковості є виконання робіт по поточному утриманню та ремонту мереж зовнішнього освітлення міста за тарифами минулого 2021 року (відсутність затвердженого нового тарифу на 2022 рік та використання у роботі калькуляції минулого року.)

Основні доходи підприємство отримує від обслуговування мереж зовнішнього освітлення міста. В 1 кв.2022 року підприємство користувалося тарифами попереднього року та отримало доходу на суму 2817,5 тис.грн. без

ПДВ,(3381,0 тис.грн. з ПДВ), що на 399,0 тис. грн. з ПДВ. менше планових показників використання бюджетних коштів. $(3780-3381)=399,0$

При перерахунку актів виконаних робіт по поточному утриманню мереж зовнішнього освітлення міста за 1 кв 2022 року за новими, затвердженими тарифами дохід складав би 3206,3 тис.грн. без ПДВ ,(3847,6 тис. грн з ПДВ). Різниця між доходами через використання тарифу попереднього року складає $(3206,3-2817,5)=388,8$ тис.грн, що в свою чергу покрити б збитки та вивело б на прибутковість у 1кв.2022 року.

Проте за I квартал 2023 року чистий дохід від реалізації робіт склав 3 910,7 тис.грн., що на 1087,1 тис.грн. більше ніж за I квартал 2022 року (2 823,6 тис.грн.).

Робіт по поточному утриманню мереж зовнішнього освітлення міста виконано на суму 3899,4 тис.грн., що більше ніж за I квартал 2022 року на 1 081,9 тис.грн. (2 817,5 тис.грн.).

Структура робіт по поточному утриманню мереж зовнішнього освітлення міста у звітному періоді та їх оплата наведені у таблиці 2.6:

Таблиця 2.13 - Структура робіт по поточному утриманню мереж зовнішнього освітлення міста

(тис.грн. з ПДВ)

Показники	Сальдо на початок періоду	Виконано робіт	Оплачено робіт	Сальдо на кінець періоду
Поточне утримання звітнього періоду	0,0	3 899,4	3 899,4	0,0
Разом	0,0	3 899,4	3 899,4	0,0

Згідно рішення 22 сесії Хмельницької міської ради від 21.12.2022 року №7 підприємству надано пільгу з земельного податку, загальна сума якої за звітний період склала 3,5 тис.грн. Таким чином, замість сплати податку у вказаній сумі підприємство змогло поліпшити власну матеріально-технічну базу.

На замовлення інших організацій у I кварталі 2023 року було виконано робіт по ремонту та обслуговуванню мереж зовнішнього освітлення на суму 11,3 тис.грн., що більше ніж у відповідному періоді минулого року на 4,0 тис.грн. (7,3 тис.грн.). Перелік таких підприємств та організацій, які були замовниками робіт ХКП «Міськквітло», а також обсяги виконаних робіт наведені у додатку №2.

Інші операційні доходи (без ПДВ) за I квартал 2023 року склали 3 236,8 тис.грн., що на 3 979,5 тис.грн. менше в порівнянні із доходами I кварталу 2022 року (7 216,3 тис.грн.), із них 2 719,5 тис.грн. – дохід від відшкодування за оплату електроенергії на освітлення міста в поточному періоді. Так, у I кварталі поточного року кількість спожитої електроенергії склала 429546 Квт*год (в т.ч.січень – 156960 Квт*год, лютий – 272586 Квт*год), тоді як за аналогічний період минулого року було спожито 188156 Квт*год (в т.ч.січень – 644818 Квт*год, лютий – 517118 Квт*год, березень (без розподілу) – 426220 Квт*год). Загальний перелік вищезазначених операційних доходів наведено у додатку №3.

Згідно П(С)БО 7 нарахована амортизація мереж та основних засобів, що відноситься на доходи за звітний період, становить 392,3 тис.грн., що менше за нараховану амортизацію у відповідному періоді минулого року на 35,7 тис.грн. (428,0 тис.грн.).

3 ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПОСЛУГ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Напрями вдосконалення обліку доходів від надання послуг підприємствами комунальної форми власності

Реалізація послуг і виконання робіт є одним з видів отримання загального доходу підприємства, а досить часто, якщо підприємство спеціалізується лише на наданні послуг саме ці доходи формують в майбутньому прибуток такого підприємства.

Специфікою діяльності комунальних підприємств є те, що вони функціонують на засадах госпрозрахунку. В практичній діяльності госпрозрахунок передбачає відшкодування витрат доходами з метою отримання прибутку в таких кількостях, яких буде достатньо для самоокупності. Відбувається пряме відтворення витрат, з іншого боку проводиться і самофінансування- поява додаткових грошових коштів. Його позитивними сторонами є те, що госпрозрахунок дає можливість підприємству самостійно планувати свою діяльність та управління. Управління таким підприємством несе відповідальність за кінцеві результати виробничо-господарської роботи комунального підприємства та отримання прибутку в звітному періоді. Метою госпрозрахунку є підвищення кількості продукції, робіт, нарощення масштабів послуг, що випускається, зміна їх якості, асортименту, збільшення рентабельності та прибутку виробництва. Це дає в майбутньої стимули для нарощення виробничих потужностей та зростання матеріального стимулювання працівників підприємства . Отже, госпрозрахунок сприяє не лише підвищенню продуктивності праці, але зниженню собівартості продукції, що випускається, виконання робіт, надання послуг.

Проте, госпрозрахункові підприємства досить часто, з одного боку мають статус неприбуткових, а з іншого – є підприємствами, що можуть отримувати прибуток. Така ситуація стосується здебільшого закладів освіти, охорони здоров'я тощо. Для таких підприємств отримання прибутку не є підставою для

втрати таким підприємством статусу неприбутковості. Згідно до п.п. 133.4.2 ПКУ «однією з причин втрати неприбутковості може бути використання доходів (прибутків) неприбуткової організації для інших цілей, ніж утримання такої організації, реалізація мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених» [37]. Тому, важливою умовою діяльності неприбуткових підприємств є використання доходів виключно для фінансування витрат на своє утримання.

Як свідчить вітчизняна практика, більшість комунальних некомерційних підприємств намагається оптимізувати доходи і витрати звітного періоду, щоб показати обґрунтований показник фінансового результату діяльності. Відсутність чіткої нормативної бази з даного питання призводить до проблем управління доходами такого підприємства.

Діяльність комунальних підприємств, порядок бухгалтерського обліку господарських операцій здебільшого регламентується нормативними документами, орієнтованими на виробничі, торгівельні – комерційні підприємства.

Всі базові поняття, у тому числі і категорії визначення доходів, витрат, фінансового результату містять в НП(С)БО. Проте сформовані вони виходячи з бачення того, що підприємство планує отримувати економічні вигоди від своєї діяльності в майбутньому. Така умова не може бути прописана у статуті неприбуткового підприємства.

Таким чином чинна нормативна база регулює діяльність такого неприбуткового підприємства, господарського таким чином, що відбувається відображення результатів фінансово-господарської діяльності придбані ресурси за загальними правилами. Наприклад, певні надходження в складі активів, не залежно від того, чи вони будуть використовуватись безпосередньо цим підприємством, чи будуть безоплатно передані іншим підприємствам. Така ситуація є характерною для закладів охорони здоров'я у разі отримання та передачі медикаментів.

Бухгалтерський облік доходів комунального підприємства ведуть згідно з вимогами та нормами НП(С)БО 15 «Дохід» та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

Отже, «дохід визнають під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що призводить до зростання власного капіталу (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінку доходу можна достовірно визначити» [37]. Проте, враховуючи, що доходи комунального підприємства використовуються на покриття його витрат, то збільшення власного капіталу, як зазначено у даному Н(С)БО, не є ознакою класичного визначення доходу.

Проте, є частина доходів у діяльності комунального підприємства, що передбачає фінансування його діяльності за рахунок коштів місцевого бюджету. Така частина носить назву цільового фінансування. Згідно законодавства вона визнається доходом протягом тих періодів, в яких були зазначені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування. А «цільове фінансування капітальних інвестицій слід визнавати доходом протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування пропорційно сумі нарахованої амортизації цих об'єктів» [40].

Для обліку таких надходжень комунальне підприємство використовує рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». На ньому відображаються доходи такого підприємства, де відбувається і співставлення та відповідність доходів і витрат. Проте, згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій рахунок 48 слугує для узагальнення інформації про «наявність та рух коштів фінансування заходів цільового призначення» [13].

Згідно із нормами і положеннями законодавства в сфері обліку бюджетних коштів, так і з назви рахунку згідно Плану рахунків господарської діяльності підприємств цільове фінансування – це такі цільові надходження, що чітко призначені для конкретної мети. Як показує практика діяльності вітчизняних підприємств саме затверджені кошториси є тією основою для формування обсягу фінансування комунального підприємства.

В прикладі даного комунального підприємства цільове фінансування відбувається за рахунок коштів місцевого бюджету м. Хмельницького для

покриття витрат обслуговування та капітальний мереж зовнішнього освітлення м. Хмельницького.

Проте, є суперечливий момент у обліку таких доходів, як цільове фінансування для комунальних підприємств. Переважна більшість цих підприємств у своїй діяльності керуються і нормами податкового законодавства, а отже є платниками як податку на прибуток, так і податку на додану вартість.

Тому відбувається ситуація подвійного обліку доходів комунального підприємства. З одного боку доходи від госпрозрахункової діяльності відображаються згідно з нормами і правилами ведення обліку виробничо-господарських підприємств, що провадять комерційну діяльність з метою отримання прибутку. Інша частина доходів, що є цільовим фінансуванням для покриття питомої частини витрат поточної діяльності комунального підприємства, потребує вдосконалення облікової бази. Оскільки мова йде не лише про отримані з бюджету у вигляді благодійної та гуманітарної допомоги. Момент з такими формами цільового фінансування ж передбачає використання зазначеного рахунку для відображення у складі цільового фінансування таких доходів. По мірі використання їх, такі кошти визнаються витратами у відповідній сумі.

Класично бухгалтерський облік доходів ведеться на відповідних субрахунках класу рахунків 7 «Доходи і результати діяльності». Однак, особливої уваги заслуговують доходи, які отримують ці підприємства в процесі здійснення своє виробничо-господарської діяльності. Уніфікація методів визнання і способів обліку доходів і витрат з метою протиріч між бухгалтерською і податковою звітністю сприятиме повному відображенню всіх складових доходів комунального підприємства, і як наслідок об'єктивному визначенню результату фінансової діяльності за звітний період.

Звіт про фінансові результати(Звіт про сукупний дохід) у такому випадку містив би інформацію тотожну Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації, та у повній мірі відповідав би вимогами НП(С)БО 15 «Дохід».

3.2 Аналіз нормативної бази бухгалтерського обліку доходів від надання послуг, виконання робіт

В сучасних умовах господарювання в українській економіці переважна більшість підприємств комунальної форми власності є збитковими. Належне виконання комунальними підприємствами своїх функцій відповідно потребує значної та постійної фінансової підтримки з боку держави та органів місцевого самоврядування. Але саме комунальні підприємства у належному стані функціонування господарського сектору економіки України, оскільки їх діяльність має соціальну спрямованість, а споживачами їх послуг переважно є населення держави.

Тому для підвищення ефективності діяльності комунальних підприємств, необхідно активно впроваджувати процес реформування обліку доходів суб'єктів господарювання даної сфери. Як показує практика діяльності вітчизняних комунальних підприємств, діяльність їх значної є збитковою, якість послуг низькою. Тому про ефективність функціонування таких підприємств необхідно говорити з розрахунку вдосконалення системи контролю, бухгалтерського обліку та управління доходами і витратами підприємства комунальної форми власності. Ефективність менеджменту в частині управління ресурсами комунального підприємства призведе нарощення джерел фінансування своєї господарської діяльності.

Проте вирішення проблем обліку і подальшого аналізу даних про доходи комунального підприємства потребує детального аналізу нормативно – правової бази чинного законодавства країни.

Нормативно-правове забезпечення обліку доходів передбачає вивчення відповідних нормативно-правових актів, що регулюють дані питання. Як зазначалось вище, основним офіційним документом з регулювання бухгалтерського обліку доходів підприємства є Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку¹⁵ «Дохід». Проте, у табл. 3.1 подано основні положення тих нормативних документів, які формують правила обліку та аналізу доходів від операційної діяльності суб'єкта господарювання[13,23,24,26,34,35,36,37,40].

Таблиця 3.1 - Нормативна база обліку та аналізу доходів від реалізації продукції

Документ	Зміст документа	Сфера застосування
1	2	3
Господарський кодекс України: Кодекс від 16 січня 2003 року N 436-IV.	Господарський кодекс визначає юридичні основи господарської діяльності, ґрунтуючись на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності. Його ціль - сприяти зростанню бізнес-активності суб'єктів господарювання та сприяти розвитку підприємництва.	Правові основи господарської діяльності
Цивільний кодекс України: Кодекс від 16 січня 2003 року № 435-IV.	Цивільний кодекс нормує особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), що ґрунтуються на принципах юридичної рівності, вільного волевиявлення та майнової самостійності учасників цих відносин.	Розгляд і вирішення цивільних справ
Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI	Податковий кодекс України встановлює норми для взаємовідносин, що виникають у сфері оподаткування, конкретно визначаючи повний перелік податків і зборів, які збираються в Україні.	Оподаткування платників податків
Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV.	Цей документ встановлює юридичні принципи нормативного врегулювання, організації, проведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності в Україні.	Правові засади регулювання обліку
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73	Цим Національним положенням (стандартом) встановлюються цілі, склад і принципи формування фінансової звітності, а також визначаються вимоги до визнання та розкриття її складових. Норми цього Національного положення застосовуються до фінансової звітності і консолідованої фінансової звітності юридичних осіб (далі — підприємства) усіх форм власності (за винятком банків та бюджетних установ), які зобов'язані згідно з законодавством подавати фінансову звітність.	Регулює складання та подання фінансової звітності

Продовження табл. 3.1

1	2	3
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73	Цим Національним положенням (стандартом) встановлюються цілі, склад і принципи формування фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її складових. Норми цього Національного положення застосовуються до фінансової звітності і консолідованої фінансової звітності юридичних осіб (далі — підприємства) усіх форм власності (за винятком банків та бюджетних установ), які згідно з законодавством зобов'язані надавати фінансову звітність.	Регулює складання та подання фінансової звітності
Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція Міністерства фінансів від 30.11.1999 р. №291.	Встановлює перелік синтетичних та субрахунків для реєстрації виробничих запасів і готової продукції, а також визначає відповідні кореспонденції.	Порядок ведення рахунків обліку
Методичні рекомендації з перевірки порівнянності по-казників фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 22 грудня 2008 р. N 1524	Схвалені Методологічною радою з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, ці методичні рекомендації визначають процедури перевірки порівняння показників фінансової звітності.	Перевірка порівнянності показників фінансової звітності
Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки: Наказ Мінфіну України від 14.02.2006 N 170	Ця Методика розроблена з метою визначення об'єктивних і суб'єктивних причин виникнення збитків, забезпечення уніфікації підходів при оцінці фінансово-господарського стану та ефективності управління суб'єктами державного сектору економіки України.	Фінансовий аналіз

Кінець табл. 3.1

1	2	3
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 „Доходи»: Наказ мінфіну України від 29.11.1999р. N 290	Встановлює методологічні принципи створення бухгалтерського обліку та відображення інформації про доходи підприємства у фінансовій звітності..	Облік доходів
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 „Податок на прибуток» наказ Мінфіну України від 28.12.2000 р. №353	Зазначено, що сума зобов'язання з податку на прибуток визначається відповідно до чинного податкового законодавства. Відстрочене податкове зобов'язання представляє собою суму податку на прибуток, яка буде сплачуватися в наступних звітних періодах і виникає з тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню	Облік зобов'язань за сплатою податку на прибуток
Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635	Затверджено Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства	Ведення облікової політики підприємства
Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 №433	Затверджено Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Заповнення форм фінансової звітності

Отже, основними завданнями організації бухгалтерського обліку доходів є: забезпечення правильного визначення та достовірної оцінки таких доходів, а на основі порівняння їх з витратами розрахунок фінансових результатів діяльності. Правильне визначення фінансового результату діяльності комунального підприємства сформує повну і достовірну інформацію для управління чистим прибутком (непокритим збитком).

Отже, величина фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку доходів і це знайшло своє відображення у законодавчо-нормативній базі України.

Методику обліку взагалі на підприємстві, у тому числі і доходів підприємства визначає облікова політика. Вона формується кожним підприємством самостійно відповідно до чинної нормативно-правової бази. Від правильно сформованої облікової політики залежать достовірність облікової інформації, її чинність чинному законодавству та величина кінцевого результату діяльності підприємства. Така інформація дозволить сформувати і стратегію розвитку такого підприємства.

Об'єктами облікової політики щодо формування фінансових результатів є не лише доходи, але й витрати підприємства. Проте доходи аналізуються і відповідно прописуються у наказі про облікову політику за номенклатурою статей доходів діяльності, ступенем виконання, завершенням робіт, послуг, порядком розподілу чистого прибутку. Формування фінансового результату у обліковій політиці передбачає врегулювання документообігу з обліку витрат, визначення доходів і фінансових результатів, формування переліку бухгалтерських субрахунків та аналітичних рахунків, та визначення порядку віднесення доходів та витрат на фінансові результати.

Так у Наказі про облікову політику необхідно прописати максимально чіткий алгоритм визначення фінансових результатів у розрізі видів діяльності, який забезпечить ефективність управління як доходами підприємства, так і його витратами. Кожне підприємство, у тому числі і комунальне обираючи облікову політику на поточний фінансовий рік,

забезпечує організацію бухгалтерського обліку відповідно до показників форм річної фінансової звітності. Це значно знижує трудомісткість працівників відділу бухгалтерії та скорочує тривалість формування фінансової звітності. Це дозволяє у майбутньому розробляти і використовувати оптимальні методи визначення результатів фінансово-економічної діяльності підприємства [12].

Отже, вплив методів облікової політики на визначення фінансового результату підтверджує, що облікова політика формує можливості у виборі методологічних прийомів. У перспективі це забезпечує ефективність повноти визначення та використання фінансового стану підприємства.

Для цілей організації бухгалтерського обліку доходи класифікуються, як дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи.

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту та/або іншими напрямками, що визначені підприємством. Аналітичний облік інших операційних доходів, доходів від фінансової та інвестиційної діяльності ведеться залежно від видів доходів.

Проте, аналітичний облік фінансових результатів підприємства ведеться за їх характером, видами продукції, товарів, робіт, послуг та іншими напрямками, визначеними підприємством.

Підприємство може самостійно використовувати додаткові субрахунки та аналітичні рахунки відповідно до специфіки діяльності. Зазвичай згідно конкретних потреб, завдань управління та контролю можуть виокремлюватись також окремі аналітичні субрахунки.

Проте існує певна невідповідність між видами діяльності, доходами, витратами та формуванням фінансових результатів, яка зумовлена розбіжностями у законодавчій базі України з даного питання. Залишаються відкритими питання неузгодженості класифікації видів діяльності та субрахунків бухгалтерського обліку. Це призводить до питань щодо

формування безпосередньо фінансових результатів підприємства. Особливої уваги заслуговують і питання обліку податку на прибуток. В нормативних документах досить суперечливо розкрито питання розподілу суми витрат за податком на прибуток (рахунок 981 «Податок на прибуток від усіх видів діяльності») на відповідні субрахунки рахунку 79 «Фінансові результати». Такими чином фінансові результати зібрані на рахунку рахунку 79 «Фінансові результати» не показують оперативного, повного, об'єктивного результату господарської діяльності. Це в свою чергу потребує більш детального аналізу у трактування положень нормативно-законодавчої бази з бухгалтерського обліку доходів суб'єкта господарювання, в тому числі і комунального підприємства.

3.3 Формування якісної облікової інформації про доходи підприємства

Сучасний розвиток бухгалтерському обліку потребує вдосконалення і змін адекватних ринковим потребам. Цілком закономірно формування якісної облікової інформації про доходи будь-якого суб'єкта господарювання та відповідний контроль на предмет відповідності чинному законодавству контролю дає розширені та поглиблені можливості управління такого роду категорією. Це зумовлює уточнення економічних категорій, удосконалення бухгалтерських документів, що підвищує роль достовірності та своєчасності обліково-аналітичної інформації про реальний стан господарських операцій на підприємстві.

В комунальному господарстві також спостерігається недостатність методичного забезпечення системи обліку і звітності. Це в деякій мірі зумовлено специфікою виробництва і відносинами власності в комунальній сфері. Так, на рівні комунальних підприємств одним з важливих питань, що потребує постійної уваги – пошук шляхів спрощення ведення бухгалтерського обліку в цілому та окремих його об'єктів зокрема.

Для ефективного управління діяльністю комунальних підприємств, забезпечення їх конкурентоспроможності, прибутковості, ефективного використання та розподілу чистого прибутку необхідна раціональна організація обліково-аналітичної системи. На комунальних підприємствах процеси формування та відображення інформації в обліку характеризуються певною складністю та специфічними особливостями. Система фіксування, контролю та аналізу господарських операцій та подій суб'єктів комунальної сфери потребує певних галузевих прийомів і методів, що сформовані у окрему обліково-аналітичну підсистему. Це, насамперед, пов'язано з їх фінансово-господарською діяльністю. Отже, господарська діяльність кожного підприємства складається з господарських процесів, які взаємопов'язані між собою та які поділяються на господарські операції.

Початком господарської діяльності є процес, що передбачає витрату підприємством певної частини грошей на закупівлю основних засобів, виробничих запасів. Об'єктами бухгалтерського обліку в такому процесі будуть безпосередньо витрати на придбання і формування майна, матеріально технічної бази комунального підприємства.

При чому розрахункові операції з постачальниками і підрядниками, які виникають в процесі постачання (рис. 3.1) [45].

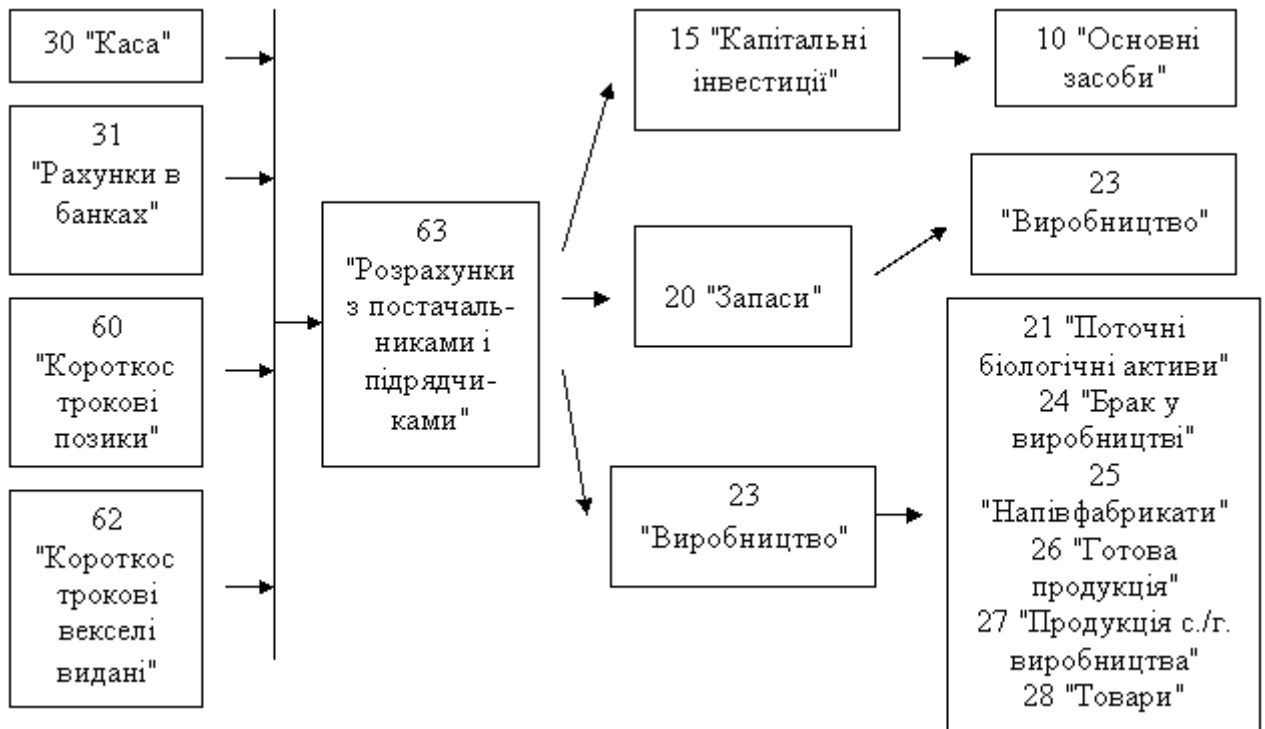

Рисунок 3.1 - Відображення на рахунках бухгалтерського обліку процесу[45]

Виробничий процес – основний процес, що формує основу діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. У процесі виробництва відбувається взаємодія усіх засобів виробництва. При цьому об'єктами бухгалтерського обліку в процесі виробництва є переважно витрати підприємства на виробництво продукції (амортизація основних засобів, вартість спожитої сировини і матеріалів, оплата праці персоналу). Так визначається собівартість продукції, робіт, послуг. Схематично класичну стадію виробництва продукції на підприємстві на наступному рисунку (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 - Відображення на рахунках бухгалтерського обліку процесу виробництва [45]

Для комунального підприємства дана схема буде видозмінена. Рахунки, пов'язані із виробництвом продукції, зокрема і сільськогосподарської, будуть відсутніми.

Процес реалізації є завершальною фазою кругообороту господарських засобів. Він виражається у визначенні результату діяльності у фінансовому виразі. Обрахунок прибутку (збитку) від випуску і продажу продукції, від надання послуг, виконання робіт формується на рахунку 79 «Фінансові результати». Об'єктами бухгалтерського обліку на цій стадії є обсяг реалізованої продукції (в натуральних і грошових вимірниках), наданих послуг, виконаних робіт та витрати, пов'язані отриманням доходу від цієї діяльності. При чому важливими є і розрахунки з покупцями для визначення фінансового результату від реалізації продукції, виконання робіт, надання

послуг (прибутку або збитку). Цей процес реалізації продукції, надання послуг, виконання робіт подано на рис. 3.3 [45].

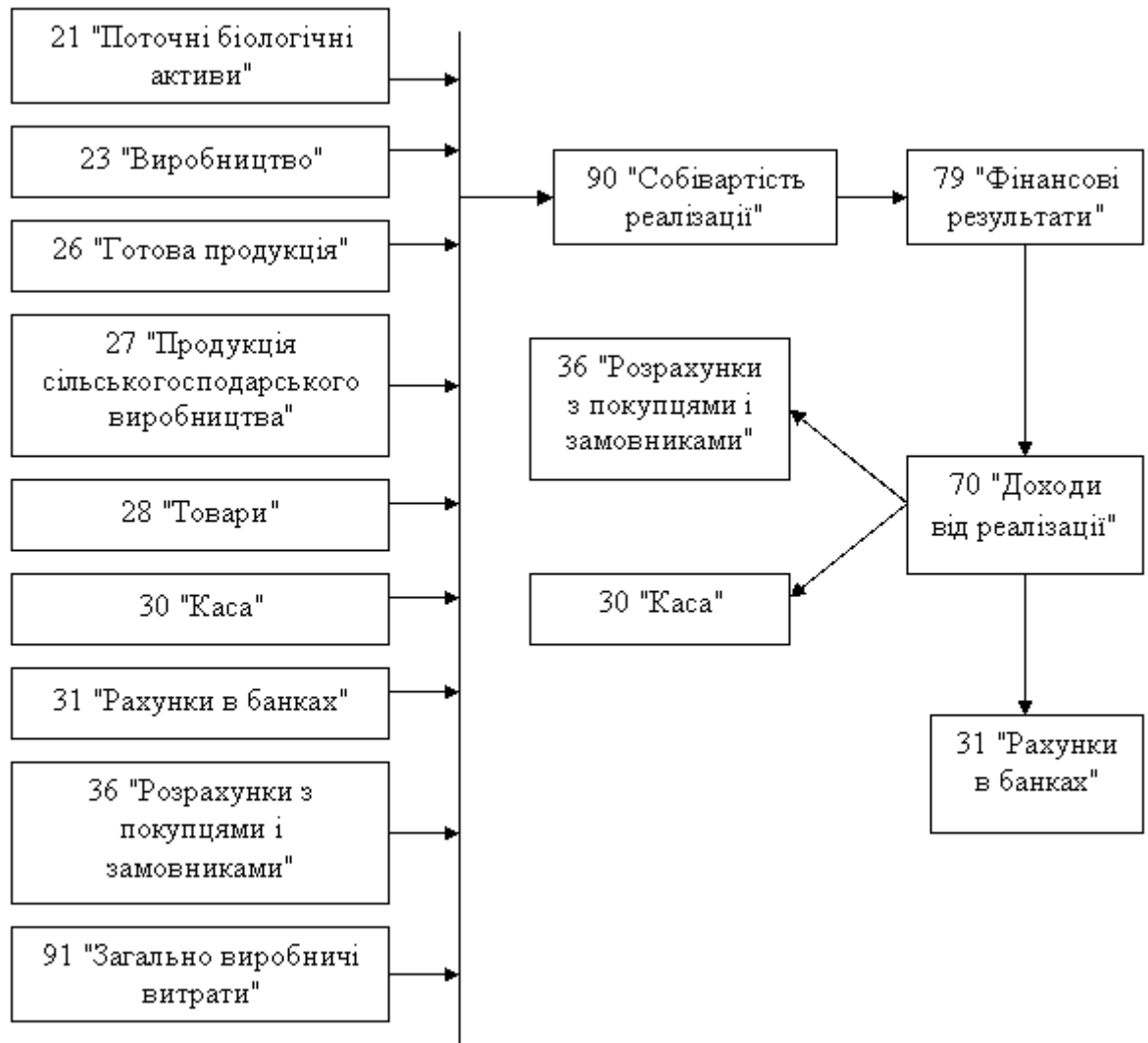

Рисунок 3.3 – Відображення на рахунках обліку процесу реалізації

Накопичення облікової інформації про результат діяльності підприємства, у тому числі і комунального відбувається на рахунках класу 7 «Доходи і результати діяльності». Дані зібрані на цьому рахунку слугують основою для формування фінансової звітності, завдання якої полягає в тому, що вона є інформаційною базою фінансового аналізу. Саме аналіз є завершальним етапом обробки бухгалтерської інформації. На його основі відповідно приймається необхідне управлінське рішення для даного періоду часу.

Комунальні підприємства проводять фінансовий аналіз постійно, оскільки наявність доходів, отриманих за рахунок бюджетного фінансування, вимагає детального контролю їх використання і звітування перед органами місцевого самоврядування.

Тому, відсутність, як на даному підприємстві «Міськвітло» відділу фінансового менеджменту, не применшує значимості аналізу фінансової звітності. Виконують дану аналітичну роботу працівник відділу бухгалтерії, економіст, який і формує інформацію для управління даним комунальним підприємством безпосередньо для керівника підприємства та управлінського персоналу органів місцевого самоврядування м. Хмельницький. У належним чином оформленій та відповідно чинного законодавства побудованій фінансовій звітності міститься відображена правдива, об'єктивна, неупереджена інформація, яка використовується у тому числі і для потреб фінансового аналізу.

Оскільки основною операційною діяльністю комунальних підприємств є діяльність пов'язана з наданням послуг і виконанням робіт з обслуговування мереж зовнішнього освітлення, слід звернути увагу на порядок формування облікової інформації від отриманих доходів від реалізації таких послуг та виконання робіт та відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку.

Для вирішення цього питання підприємство для відображення в обліку інформації про доходи, отримані від реалізації послуг та виконання робіт використовує субрахунок 703 "Дохід від реалізації робіт і послуг". За кредитом субрахунку 703 відображати збільшення (одержання) доходу від реалізації робіт і послуг комунального підприємства, за дебетом – відповідна сума непрямих податків, передбачених законодавством, списання яких відбувається у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати».

Специфічний характер роботи комунального підприємства вимагає надання інформації про одержання доходу від окремих видів діяльності, від окремих джерел їх отримання. Тому на рис. 3.4 подано класичний аналітичний облік доходів від реалізації за всіма видами діяльності, проте

окремі групи доходів від реалізації робіт послуг пропонуємо відображати на таких аналітичних рахунках субрахунку 703 "Доходи від реалізації робіт послуг".

Рисунок 3.4 – Взаємозв'язок синтетичного та аналітичного обліку щодо рахунку 70

При чому дане комунальне підприємство використовує наступні субрахунки: 7031 "Доходи від реалізації робіт послуг за поточне утримання та ремонт мереж зовнішнього освітлення міста "; 7032 "Доходи від реалізації робіт, послуг від інших види діяльності (експлуатація опор, автотранспортні послуги тощо) ". Окремо ведеться облік надходження фінансування на капітальний ремонт і утримання мереж зовнішнього освітлення міста з місцевого бюджету.

Таким чином, важливість звітної інформації є незаперечною для аналізу діяльності. І чим детальніше буде проаналізований кожний окремий об'єкт обліку, тим ефективнішим буде управління діяльністю комунального підприємства, особливо, якщо важливим є такий момент, як фінансування діяльності такого підприємства за рахунок коштів місцевого бюджету.

Проте, слід врахувати і специфіку діяльності комунального підприємств, яке працює на засадах госпрозрахунку. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та закони, План рахунків забезпечує ведення бухгалтерського обліку і звітності, його методологічні моменти ведення. Проте існує проблема не облікового забезпечення звітності для комунального підприємства з точки зору його методологічного та методичного регулювання окремих питань.

Особливу увагу необхідно також звернути і на різноманітні форми податкової звітності комунальних підприємств й термінів їх подання. Оскільки при однаковій назві окремі форми звітності на комунальних підприємствах містять більший обсяг інформації. Тому на даний момент необхідне суттєве доопрацювання існуючих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, оскільки вони мають важливе методологічне значення для формування системи звітності якісної релевантної облікової інформації, яка б задовольняла потреби внутрішніх і зовнішніх користувачів комунального підприємства.

ВИСНОВКИ

За умов ринкового ведення господарської діяльності на кожному підприємстві, зокрема і на комунальному підприємстві «Міськвітло» облік доходів від надання послуг та виконання робіт займає центральне місце у всій системі ведення бухгалтерського обліку.

Поняття терміну «доходу» в умовах сьогодення трансформувалося у дещо ширше поняття, особливо, якщо мова йде про комунальне підприємство. Госпрозрахунковий характер його діяльності накладає цілий ряд специфічних обмежень у відображенні в обліку інформації про доходи такого підприємства та визначення кінцевого фінансового результату діяльності за звітний період.

Правильний облік доходів комунального підприємства, визначення фінансового результату на його основі, своєчасний аналіз такої інформації дають можливість виявити не лише нові резерви для функціонування підприємства, але й сприяти ефективному управлінню його фінансово-господарською діяльністю.

Дослідження проведені у даній роботі на основі наукових праць провідних вітчизняних учених, показало складність визначення поняття «доходи», особливо для комунального підприємства, що є госпрозрахунковим у веденні своєї фінансово-господарської діяльності. Зокрема, нормативними документами, до яких звертаються вітчизняні науковці виділяються наступні підходи до тлумачення поняття «доходи – «збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження або збільшення активів чи зменшення зобов'язань»[3,5,10,21,27]; кошти, отримані підприємствами після продажу вироблених; основне джерело покриття здійснених підприємством витрат; зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства; сукупність затрат живої та уречевленої праці тощо .

Проте, аткий анализ дав змогу узагальнити наукові підходи щодо визначення та класифікації доходів і на їх основі підкреслити важливість класифікації доходу за способом, формою та джерелом отримання для кожного підприємства залежно від форм його власності.

На підприємствах комунальної форми власності бухгалтерський облік доходів здійснюється за видами діяльності, за підрозділами, а також за видами послуг (товарами, роботами). Для відображення доходів у обліку використовуються рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності», Структура субрахунків даного рахунку законодавчо закріплена таким чином, аби максимально спростити суб'єктам господарювання складання Звіту про фінансові результати(Звіту про сукупний дохід). Проте специфіка отимання доходів комунального підприємства впливає суттєво і на порядок визначення кінцевого фінансового результату діяльності за визначений період.

Діяльність комунальних підприємств регулюється відповідно до Господарського кодексу України. Вони можуть бути за ознакою мети діяльності комерційними та некомерційними. І саме комерційні комунальні підприємства є суб'єктами підприємницької діяльності. Тому їх доходи та витрати утворюються, як і у підприємств, котрі є платниками податків, відповідно до Податкового кодексу України .

Проте, у структурі доходів комунальних підприємств мають місце кошти місцевих бюджетів. Це призводить до ситуації, коли утворення доходів відбуватиметься аналогічно до того, як це здійснюється у бюджетних установах, що відповідно регулюється Бюджетним кодексом України.

Бухгалтерський облік доходів ведеться на рахунках 7 класу. А організація системи аналітичних рахунків будується, виходячи з потреб внутрішнього менеджменту підприємства. Так, дохід від реалізації робіт та надання послуг необхідно відображати на аналітичних рахунках у розрізі видів робіт, послуг із метою виявлення найприбутковіших серед них, а також джерел надходження таких доходів.

Тому перелік питань, що був проаналізований у роботі, дає можливість зробити висновок інформація про джерела надходжень та види діяльності для отримання доходів залежність від ефективності менеджменту на підприємстві. А аналіз сучасної практики обліку доходів комунального підприємства засвідчив, що такі мають складнощі у оцінці реально отримано доходу в розрізі конкретних джерел його утворення, особливо під час надходження коштів із місцевого бюджету.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік : підручник. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 480 с.
2. Бухгалтерський облік: нормативна база / С. Ільяшенко. – Х.: Фактор, 2017. – 264 с.
3. Бондар М.І., Звітність підприємств: навч. посіб./ М.І. Бондар. – К.: ЦУЛ, 2015. – 570 с. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка: посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 396 с.
4. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф.Ф. Бутинець та ін. Житомир : Рута, 2009. 912 с.
5. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI, зі змінами та доповненнями. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
6. Власенко Н. І. Фінансовий облік [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Н. І. Власенко. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є.Жуковського «Хар. авіац. ін-т», 2016. – 39 с.
7. Волошина О.А., Кордзаія І.А., Даценко С.М., Ульченко А.М. Методичні підходи до аналізу доходів підприємства та факторів їх формування. Ефективна економіка. 2019. № 6
8. Гудзенко Н.М. Документальне оформлення доходів від реалізації продукції. Науковий вісник Херсонського державного університету. Херсон, 2015. Вип. 1. С. 170-174.
9. Гуріна Н.В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Випуск 12. Частина 1. С. 203 – 205
10. Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Мізік Ю.І., Конопліна О.О. Аудит: методика і організація : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. 319с.

11. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2016. 424 с. 3. Аудит : підручник / О.А. Петрик та ін. Київ : КНЕУ, 2015. 498 с.
12. Домбровська Н. Р. Облікова політика доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. Тернопіль, 2016. Випуск 9. С. 771-775. 74
13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
14. Карпенко Є.А. Г.І. Шийка Г. І. Облік доходів від реалізації за міжнародними та національними стандартами. Інфраструктура ринку. 2018. Випуск 17. С. 441-446.
15. Кононова О.Є., Організація бухгалтерського обліку: навч. посібник. Дніпро, 2018. 102 с.
16. Корінько М. Д. Первинні документи у підтвердженні реальності здійснення підприємницької діяльності. Інтелект ХХІ. Київ, 2018. № 2. С. 95-98.
17. Кройтор А.О., Щодо питання організації обліку доходів від операційної діяльності на підприємствах. Вісник студентського наукового товариства «Ватра». 2020. Випуск 91. 328 с.
18. Кувалдіна О. О. Інформаційна база аналізу доходів підприємства в умовах впровадження МСФЗ. Ефективна економіка. 2015. № 6. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/efek_2015_6_42.pdf
19. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. Київ: ДП "Вид. дім "Персонал", 2018. 452 с.
20. Лень В.С. Організація бухгалтерського обліку / В.С. Лень : Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2016. – 696 с.

21. Лошакова С.Є., Особливості організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах України. Серія: Економічні науки. - Вісник НТУ «ХПІ» № 20(1296). 2018.
22. Махмудов Х. З. Михайлова О. С., Світлична А. В. Оцінка операційної діяльності підприємства. Вісник Сумського національного аграрного університету. Економіка і менеджмент. Суми, 2017. Вип. 4. С. 41-46.
23. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджено Наказом Міністерства фінансів України №433 від 28 бер. 2013 р. URL: www.minfin.gov.ua/control/uk/
24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 11 «Будівельні контракти». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_017
25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020
26. Міжнародний стандарт фінансової звітності «Дохід від договорів із клієнтами». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU17027.htm
27. Молодець А. Я Доходи підприємства: сутність та класифікація. Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції. – К.: Д «Інформ. – аналіт. агентство». 2020. С. 165-169.
28. Мулик Т. О. Методичні підходи до аналітичного забезпечення управління доходами. Агросвіт. 2020. № 6. С.77-86
29. Методичні рекомендації щодо формування собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості: наказ МПП України від 09.07.07 р., № 373. [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://document.ua/metodichni-rekomendaciyi-shodo-formuvannja-sebevartosti-prod-srrsdocsrh2000825917.html>.

- 30.Миронова Ю. Ю. Облікова політика підприємства: сутність, особливості та проблеми формування / Ю. Ю. Миронова, А. Ю. Прут, Ю. Л. Шинкар // Причорноморські економічні студії. – 2019. – Вип. 39(2). – С. 108- 112. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_39\(2\)__23.3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_39(2)__23.3)
- 31.Михайлов М.Г. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу / М.Г. Михайлов : Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, – 2016.– 320 с.
- 32.Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. № 476. Режим доступу: <https://dtkk.com.ua/show/2cid010381>.
- 33.Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 р. Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ. 2018. Ч.1. 1142 с.
- 34.Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 30.12.2013 р. № 433. Режим доступу: <https://zakon.help/law/433>.
- 35.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 / Міністерство фінансів України. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
- 36.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р., № 291. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.
- 37.Податковий кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

38. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258–VIII / Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV ВР, зі змінами та доповненнями. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 / Міністерство фінансів України. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
41. Новик І. В. Організація системи внутрішнього контролю на підприємстві / І. В. Новик // Наукові записки [Української академії друкарства]. – 2017. – № 2. – С. 188–196. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2017_2_22.
42. Ситнік Б. Т. Основи інформаційних систем і технологій: Навч. посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2019. – 175 с
43. Тесак О. В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку / О. В. Тесак // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2018. – Вип. 21(2). – С. 97-100. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_21\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_21(2)_22).
44. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник/ Ю.М. Тютюнник// . Полтава : РВВ ПДАА, 2014. 358 с.
45. Циліорик Г.І. Напрямки поліпшення якості облікової інформації щодо формування та розподілу доходів / Г.І. Циліорик // Режим доступу: <https://magazine.faaf.org.ua/napryamki-polipshennya-yakosti-oblikovoi-informacii-schodo-formuvannya-ta-rozpodilu-dohodiv.html>